emegin sanat

Bizim sanatımız, toplumsal kavgamızın bir parçasıdır. B. Brecht

YÜREĞİMİZ KÖMÜR KARASI...

Aylık Sosyalist Sanat E-Dergisi Yıl:8 Sayı:156 15 Mayıs 2014

EMEK VERENLER / İÇİNDEKİLER

A. KARABAĞ
ABDULLAH ORAL
ADİL OKAY
ADNAN DURMAZ
AHMET Y. TUNCER
ASIM GÖNEN
BEKİR KOÇAK
BURCU TÜRKER
BÜLENT AYDINEL
ERCAN CENGİZ
GÜL GÜLERYÜZ
HALDUN HAKMAN
HAMZA İNCE
HIDIR KARAKUŞ
HIZIR İRFAN ÖNDER
İRFAN SARİ
LÜTFİYE BOZDAĞ
MELİH COŞKUN
MERİÇ AYDIN
NECİP TIRPAN
N. YALÇINKAYA
NİSA LEYLA
ÖZER GENÇ
SEMA LALE
SERKAN ENGİN
SEVDA Z. KARADAĞ
TAN DOĞAN
TEMEL KURT
VİLDAN SEVİL
ALİ ZİYA ÇAMUR

Sunu
EMEĞİN SANATI
3

Bu Sayının Savsözü
GÜNDÜZ VASSAF
4

Ölüm yakışmaz hiçbir çocuğa
TAN DOĞAN
ŞİİR
5

Kimi Sevsem Hançer
ADNAN DURMAZ
ŞİİR
6

Çalınmış Gülücükler Enkazı
ASIM GÖNEN
ŞİİR
8

Evsizliğin Çocukluğu
SERKAN ENGİN
ŞİİR
10

Kara
ÖZER GENÇ
ŞİİR
11

Düş Fırçası
GÜL GÜLERYÜZ
ÖYKÜ
12

Mektup
AHMET YILMAZ TUNCER
ŞİİR
14

Deniz
HAMZA İNCE
ŞİİR
15

Yüreğimde İbrahim'in Sesi Var
ABDULLAH ORAL
ŞİİR
16

Şiir-Şair
NECİP TIRPAN
ŞİİR
18

Acı Acı Güldük
NECMETTİN YALÇINKAYA
ÖYKÜ
19

Aşk Sosyalisttir-Iv
BÜLENT AYDINEL
ŞİİR
22

Yalnızlık Sokağı
MERİÇ AYDIN
ŞİİR
24

Uyanın Diyorum Kuşlar Gibi Tanda
BEKİR KOÇAK
ŞİİR
25

Tecriiit
SEMA LALE
ŞİİR
26

Bir Sanatçı Portresi: SERPİL ODABAŞI
LÜTFİYE BOZDAĞ
MAKALE
27

Davet
TEMEL KURT
ŞİİR
29

Ülkeler İnsanlarda Saklıdır
İRFAN SARİ
ŞİİR
30

Sanat Hakkında Sorular...
ADİL OKAY
MAKALE
32

Yansıma
ERCAN CENGİZ
ŞİİR
39

Direnç
HIZIR İRFAN ÖNDER
ŞİİR
40

İttim Sonsuzluğa
NİSA LEYLA
ŞİİR
41

Yalnızlık Paradigmasının Yeni Yüzü
HALDUN HAKMAN
MAKALE
42

Yüksek Söyle
BURCU TÜRKER
ŞİİR
44

Adak
SEVDA ZEYNEP KARADAĞ
ŞİİR
45

Deli Yürek
HIDIR KARAKUŞ
ŞİİR
47

Soma'da Katledilen Tane'lere Ağıt
VİLDAN SEVİL
DENEME
48

Acılar Tohumlarıdır Şiirlerimizin
MELİH COŞKUN
ŞİİR
52

Panorama
ABDULLAH KARABAĞ
ŞİİR
54

Dizelerde "şiir ve Şair"
A.Z.ÇAMUR
SEÇKİ
57

Yaşam ve Sanatta
BİR AYIN İZDÜŞÜMÜ
HABERLER/ANMALAR
58

Kavalın Türküsü
KSUAN DİEU
ÇEVİRİ ŞİİR
76

Sözcükler yolu
ANTONİO RAMOS ROSA
ÇEVİRİ ŞİİR
77

Şiir
MİROSLAV KIRLEJA
ÇEVİRİ ŞİİR
78

Maden işçileri
OZAN TELLİ
ŞİİR
80

EMEĞİN SANATI'NDAN 156. MERHABA

Merhaba

1 Mayısta çıkarmamız gereken 156 sayımızı, sağlık nedenleriyle 15 Mayıs'ta çıkarmak zorunda kaldık. Öncelikle bu gecikme için okurlarımızdan özrü borç biliriz...

Bu süreçte dergiyi hazırlarken Soma kömür madenindeki yüzlerce işçinin katledildiği haberi geldi. Elbette bu kaza değil, patronların daha fazla kâr hırsının ortaya koyduğu bir katliamdır, iş cinayetidir.

Bu haber üzerine Soma'ya giden iktidar, burada halkın haklı tepkisiyle karşılaştı. Burada çoğunlukla kendisine oy veren halka büyük nefret ve kibirle bakan başbakan ve bakanlar, halkın acısını paylaşmak yerine, maden sahibini teselli etmeyi uygun buldular. Ki, onlardan da beklenen ancak budur?

Bu tepki ve harekete karşı sol cenah, alanlara ancak pankart ve flama yapıştırmak için koşuyor... Yapılan eylemler, sosyalist bir eylem olmaktan çok, sosyalist parti ve hareketler arası boy gösterisine dönüşüyor. O zaman da, polisi, toması kolayca biniveriyor tepelerine.. Artık nerdeyse atılan sloganlar bile yapay, basit....

Sanat konusunua gelince, gerçen gün, Liberal yazar Gündüz Vassaf, Radikal gazetesinde (SAVSÖZ köşesinde okuyabilirsiniz) giderek edebiyatımızın bayağılaştını, sıradanlaştığını, müzik, edebiyatta, sinemada dönemine damgasını vuran bir yapıtın ortaya konamadığını belirterek durumdan şikayet ediyor, bu konuda 68 kuşağını övüyordu.

Elbette Vassaf, kendi burjuva çevrelerinde gelişen, bol paralı ilişkiler ağı içinde yürüten sanata ve edebiyata serzenişte bulunuyordu.. Haklıydı ama saptamaları yetersizdi, çünkü Anadolu'da onlarca dergide gelişen edebiyatı görmekten, büyük holding çevrelerinden uzak genç sinemacıları, müzisyenleri tanımaktan oldukça uzaktı...Çünkü burjuvalar sadece önlerine bakarlar, önlerinde olmayanı, göremediklerini yok sayarlar..

Devrimci sanatçılar, bu sanatçıları burjuvazinin dayattığı kalıplar dışında eleştirel bakışla değerlendirdiğinde, kendilerinde daha iyilerini yaratabilme gücü bulacaklardır. Bu konuda yapılacak en önemli iş, sanatın temel ilkelerinden ödün vermeksizin statüleri kırmaktır. Devrimci sanatın gelişmesi ve kitleselleşmesi buna bağlıdır.

Bizim için sanat, hep devrimci kavgamızın bir parçası olacaktır.

Ali Ziya Çamur

BU SAYININ SAVSÖZÜ

Günümüzde romanın geldiği yer, yazarın hayal gücünü seferber ederek güzel masal anlatması. Bizi fazla ya da hiç düşündürtmeden yazdıklarını bir çırpıda okutması. Şiir, anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az. Şairin en çok kendisine hitap eden simge ve çağrışımları. Müzik? Pop kültür sanayiine teslimiyetinde.

Bireysel özgürlüğün dokunulmazlığında, vicdanımıza kayıtsız kalan sanatçıların vurdumduymazlığını es geçiyoruz. Onları, bencil kayıtsızlıklarını terk ederek, sorumluluklarına davet edeceğimize ürettiklerinin edilgen tüketicileri olmaktan öteye geçemiyoruz.

'68 kuşağı başta müzik, edebiyatta, sinemada, kendi sanatını, kendi yaşam anlayışını yarattı. Anti-kahramanı keşfetti. Değerlerini sanata yansıttı. Evrensel kültürümüze eklemlendi. Ulus devletlerin kuruluşuna eşlik eden romantik akımın yazar ve müzisyenleri de yaşadıkları çağın nabzını tutmakla yetinmemiş, sanatlarıyla topluma duyarlı kalmış, yeni değerler çerçevesinde seferber etmişti.

Geçmişteki toplumsal konumuyla incelendiğinde bugün sanat yerinde sayıyor; tekrardan, çırpınıştan, bireysel özgürlük adına bencil taşkınlığından öteye gitmiyor. 21. yüzyılda sanat ve sanatçılar yozlaşmışlıklarının doruk noktasında.

Gezi ve örnekleri kabuk değiştiren dünyamızda çıkış yolları aranmasının umudunu taşıyor. henüz kendi sanatını, sanat dilini yaratmadı. Sanatçılarını bekliyor. Nerdesiniz?

GÜNDÜZ VASSAF

Radikal Gazetesi / 11.05.2014

tan doğan

ölüm yakışmaz hiçbir çocuğa

***Ali İsmail Korkmaz**, **Ethem Sarısülük**, Ahmet Atakan, Mehmet Ayvalıtaş, **Abdullah Cömert**, **İrfan Tuna**, **Mustafa Sarı**, **Selim Önder**, Ahmet Küçüktağ, Burak Can Karamanoğlu, Berkin Elvan'a ve "gezi parkı çocukları"na*

üç kez yalayacak horozşekerini önce
sonra düdüğünü öttürecek üç kez
kiraz dudaklarıyla yanağımdan öpecek

içi bayıldığında canı süt mısır isteyecek
süt dişleriyle dişleyecek susayana dek
su olmaz diyeceğim gazoz içecek

akşam olduğunda ayrılacağız parktan
tren yolundan gitmeyi isteyecek eve
üzülecek altında kalacağım diye trenin

sabah olacak okula gidecek
sevmeyecek hiçbir dersi özleyecek parkı
okuldan kaçacak bana gelecek

işten kaçacağım elimi tutacak
eline bir misket sıkıştıracağım
şaşıracak

şaşıracak parkta dondurmacıyı görünce
isteyecek külahına her birinden
külahıma anlatacak ertesi gün öğretmen

…

birden bire bir savaş çıkacak
altında kalacak gövdemin
ben öleceğim o ölmeyecek

bir horozşekeri koyacak mezar taşıma
düdüğünü öttürecek üç kez
dayanamayıp üç kez yalayacak

kiraz dudaklarıyla yanağımdan öpmüş olacak

KİMİ SEVSEM HANÇER / ADNAN DURMAZ

GÖRSEL ÇALIŞMA: ADNAN DURMAZ

Yüzüme Gülsen Bayındır

aktı arzumanım göz yaşlarımdan
deli hasret bend bend oldu dizildi
gövel bakışların göçmen turnalar mıydı ey aşk
ömür yama yama eksik yaşamaklardan
düşler yurtsuz kaldı yitik aşklardan
ayrılık parkında ne varsa hazan
nafile düş toplamak bize yazıldı
yüreği erken kırlaşmış ayrılıklar
göçmen kanatlarına değen bulutlar mıydı

ne muhteşem coşkulardı yürekler pür yıldırım sağanağı
yaşadım düşe düşe ay aşk
humardı gözünün uçurumları

yalçın dağlar dolusu uzun havalar yolum
yalnızlıklar yalvacıyım sevdadan sevdaya kul
arzumanım yandı kanar süveydam
giyotin kaçkınıyım tapınaklar kovgunu
beni bütün kapılarından kovan aşklar kırgını
ha demeden hayran bir deli gönül
her gün bir başka ayrılık düşlerime heyelan
her gün bir şair katledilir içimde
elim yüzüm kan
bütün bakışlar sarı

viraneler keşişiyim
bulut devşirme dervişi
ömrüm her inleyişte yeniden kırılan saz
sebil gönlüm çilehane
ben sana yol yitirdim ey gecesi sınırsız oflaz

savatlar kalmış ömrümde her aşktan yara yara
yırtık bir gök gibi bakışlarım
yol kıyısında ölmüş köpekten yadigar bana
ve sırtımda
kimi sevsem bir hançer
bütün limanlarda bütün istasyonlarda bütün terminallerde
nere gitsem aynı keder
nere varsam yana yana
üç damla gözyaşı kalmış ömrümden
sokaklarda kendini pazarlayan aşk ey
gidiyorum
küstüm sana

adnandurmaz

ÇALINMIŞ GÜLÜCÜKLER ENKAZI

eğer üretenle üretileni birbirinden ayırmışlarsa
kavuşmalarının bedeli
o gülücüğü çalanın yüzünden koparıp
çalındığı yere geri koymak olmalıdır
o yüzdendi ki

bir yüz gülücüksüz kalırsa
bir gülücük de yüzsüz kalır

yar yüzünden çalınan gülücükler kadar yüzsüz
gülücüğü çalınmış yüzler kadar da gülücüksüz
bedensiz bir ruhtu ayrı ayrı yaşamak
ölmek ruhsuz bir beden
ve aradığı her yerde
kederler bulmanın suçuydu yağmur gibi ağlamak

ekinini sam yelinin biçtiği harman yerinde
yerinde yeller esen kavuşması üretenle üretilenin
dumanı susunca küllerin konuştuğu
kavuşmanın yolları bağlanmış yolcusu
çimenlerini keder yelinin ırgaladığı viranelerde
kaç kez boğuldu gözleri yollara bakmanın da
kaç kez kendi külüne kendi resmini çizdi aramak

balını haramilerin hortumladığı
bir viraneler diyarıdır bu yüz
danelerini yel alınca gülünün solduğu
gülücüksüz yüzler mezarlığıdır
bir esir kampında
mey çalar uzaklığı ayın da
boğulur gözleri yollara bakmanın
gülücüğü çalınmış yüzler kadar virane
yüzünden koparılmış gülücükler kadar dertli
mümkün değildi kavuşmak
ayrılığı hep beraber yaşamanın ahıydı ekilen de
biçilen beraberliği ayrı ayrı yaşamanın hasadıydı

gülücüksüz bir yüzdü üreten
üretilen yüzsüz bir gülücüktü
ve elleri koynunda bir gelin
ben burda yare hasret
yar orda bana hasret diyordu
aşk ummanında yakamozlar çiziyordu ay
ay esir kamplarında yar yolunu gözlüyordu

ASIM GÖNEN

EVSİZLİĞİN ÇOCUKLUĞU / Serkan ENGİN

kedere bıçak çekip jilet atarlar cehenneme
tinerle ovarak cesaretlerini
mideleri tenha düşleri lâl
acıya sallanmış bir çift zardır gözbebekleri

intihar marşıyla geçerler önümüzden
şiddet emzirir deve dikeni ömürlerini
hayatın ıskartasıdırlar
kan revan okunur tarihçeleri
kazınmış tenlerinden masumiyetleri

umutları alabora olmuş daha açılmadan denize
omuzlarına kimsesizlik kuşları konar
her dilde italik yazılır boyunları

: goncayken çürür evsizliğin çocukluğu

ZAROKTİYA BÊMALÎ

ji bexté xwe re kêrê dikşînin, pelik davêjin dojehê
bi tînerê mist didin termê xwe
aşikên wan asûde û bi xiyalên lal
çiftek zar e kulîlka çavan ku dihejînin êşê

bi sîrûdên xwekujî derbas dibin ber me de
her dem bi zordarî umrê wan dimijin serkeşîş
kevnikên jiyanê ne
bi xwîn û rêmeşîn têt xwendin dîroka wan

hatiye kolandin bêtewanî ji çemrê wan
hêviyên wan, qelibîne hê neçûne di behran
çûkên bêkes vedinin ser girmikê wan
xahr e bi her zimanî stûyê wan

: hê ku bûkikin dirizin zaroktiya bêmalî

(Kürtçe'ye çeviren: Berhim Pasa)

SERKAN ENGİN

KARA

Selda'nın ezgilerini yasaklamışlardı.
Madenci türkülerinden bahseden.

'Giderim ben de, ben de
Bir arzum kaldı sende'

Çünkü madenciler
gidip dönmezler
bazen.

Kalanların gözlerine kara bir gurbet akşamı çöker
Boğucu bir ölümün yasıdır yinelenen.

Ardından,
bu dünyada işleri iş
öbür dünyaları
garanti edilmiş
beyefendiler,
mühür, imza, dosya derken
ölenlere
üç on para tazminat belirler.

Eliniz değmişken beyler,
bir hesap daha yapın becerebilirseniz eğer
hanımefendinin kolundaki lüks saat
kaç işçi eder

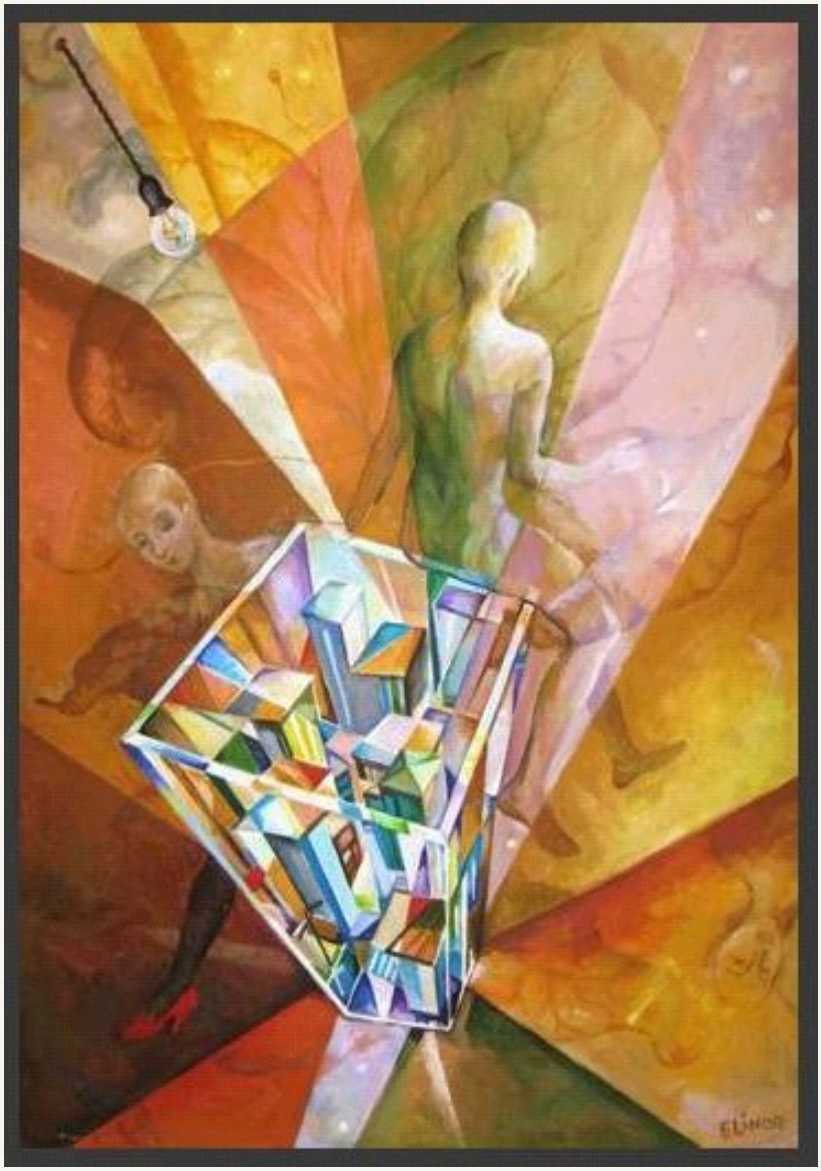
Sen de gittiğin yerlerden
geri dönmeye gayret et
memleket gözlerinle

Çünkü ben okumayamadım
madende ölenlerin haberlerini

Bakmaya gücüm yoktu
madenci eşlerinin gurbet karası gözlerine

ÖZER GENÇ

DÜŞ FIRÇASI / Gül GÜLERYÜZ

Orta yaşlı genç kadın, market poşetinden diş fırçasını çıkardı. Orta yaşlı genç kadın…

Kendini böyle tanımlamak hoşuna gidiyordu. Yaşlanıyorum demez, yaş alıyorum derdi hep. Çünkü, olgunlaşan herkesin hissettiği şeyi, o da biliyordu artık: İçimizdeki çocuk hiç büyümüyordu.

Diş fırçasını eline aldı. "Ne güzel şeysin sen!" dedi. Reklamlarda boy gösteren diş fırçasıydı bu. Hani arkasında dil temizleyicisi olan. Bir tarafı beyaz, diğer tarafı maviydi, her iki tarafın ortasında pembe bir bölüm vardı. Kılları da bu renklere uygundu; pembeden üç yuvarlak ki bunların ortası beyaz, kenarları da mavi ve beyazdı.

Sonra o diş fırçası geldi aklına. Hatırladığı kadarıyla maviydi ve gördüğü en büyük diş fırçasıydı. Sert kılları vardı, dümdüz bir şeydi. Ne çok sevinmişti onu aldığında, daha doğrusu aldırttıklarında.

Elindeki fırçaya baktı: "seni de sevdim." dedi fısıltıyla. Sonra da gülümsedi. "Annem gibi kendi kendime konuşmaya mı başlıyorum yoksa ben de" diye düşündü.

Mavi diş fırçası…Kaç yıl olmuştu onu alalı, aldıralı yani.1980 yılıydı. Tam 28 yıl. Ne çok şey yaşamıştı bu 28 yılda ve ne çok şey unutmuştu kim bilir. Ama onu, o fırçayı unutamamıştı işte.

Hasdal Cezaevinde aldırmışlardı fırçayı. Askeri bir cezaeviydi burası. İlk tutuklandıklarında götürüldükleri yere göre daha büyük ve aydınlıktı. "Neden işgal etmiştik biz fakülteyi?" diye düşündü. İstanbul'da sıkıyönetim vardı o sıralar. 1 Mayıs kutlamaları yasaklanmıştı. Onlar da, protesto için fakülteyi işgal etmişlerdi. Ne saçma bir eylemdi. O zaman da karşı gelmişti bu eyleme. Kendimizi tutuklatmaktan başka bir işe yaramaz ki, bu demişti. Onun gibi düşünen başka arkadaşlar da vardı. Uzun konuşmalar oldu. Okuldan üst sınıflardan biri, Sakıp Abi, "Ben katılmam" demiş rest çekmişti. Ama o ve diğerleri örgütün kararına boyun eğmiş ve İşletme Fakültesini işgal etmişlerdi.

Aynı gün, dört-beş saat sonra da tutuklanmışlardı. Polislerin gelip onları alması hiç de zor olmamıştı. Önce Harbiye'ye ardından da buraya getirilmişlerdi. Buraya gelince, bir sorumlu seçtiler ve tüm paralar onda toplandı. Herkes cebindeki parayı çıkartıp sorumluya teslim etti. Artık ne alınacaksa ortak alınıyordu. Yiyecekler ve sigara. Başka da bir şey almıyorlardı zaten.

İçerde iki şeyden çok korkuyordu genç kız: İşkenceden ve ailesinin tutuklandığını öğrenmesinden. İstanbul'da yaşayan öğrencilerin aileleri ise hemen öğrenmişlerdi çocuklarının başlarına geleni. Kıyafet ve para ulaştırmışlardı çocuklarına. Taşradan okumaya gelen ve çoğu da yurtta kalan öğrenciler -ki bizim genç kız da o gruptandı- yurt arkadaşlarının bir yolunu bulup ulaştırdıkları giysi ve parayla moral bulmuşlardı. Ayşen de ona bir çanta yollayabilmişti. Her şeyi düşünmüştü. Adet olurlarsa kullanabilsinler diye pamuk bile yollamıştı. Ayşen, olayların içinde değildi ama arkadaşlarına yardım ediyordu işte. Demek ki herkese ihtiyaç olabiliyordu, insanları örgütün içinde değil diye suçlamamak gerekiyordu.

Gelen giysiler de paralar gibi ortak kullanılıyordu. Yalnız, bir kız, onlar tutuklandığında tesadüfen okulda olan ve onlarla birlikte gözaltına alınan bir kız vardı ve giysilerini kimseye vermek istemiyordu. En sıcak kazaklar da ondaydı üstelik.Tabii paylaşmak zorunda bırakılmıştı sonra o da, giysilerini.

Küçük bir komün hayatını yaşamaya çalışıyorlardı içerde.Yarin yanağından gayrı her şeyde her yerde hep beraber olabilmek...Yarin yanağı ise erkekler bölümünde tutukluydu.
Birkaç ay önce ayrılmışlardı. Örgütteki abiler kızın oğlanı pasifize edeceğini düşünmüşlerdi ve ayrılmalarını istemişlerdi. O tıpkı bu eyleme karşı çıktığı gibi bu karara da karşı çıkmıştı ama delikanlı kabul etmişti ayrılığı.

Orta yaşlı genç kadın elinden hiç bırakmadığı fırçayla mutfak masasına oturmuş o günleri düşünüyordu. Pasifleştireceği sanılan delikanlının 12 eylül darbesinden sonra her şeyden el ayak çektiğini ve en komiği saçlarını son moda stilde kestirip, oratalıkta John Travoltavari bi şekilde dolaşmasını düşünüp gülümsedi.

İçerideki hayat sıkıcıydı. İnsanlar gergindi . En çok da mahkemede verilecek savunmayla ilgili tartışıyorlardı. "İŞGAL ETTİK OKULU" demeleri isteniyordu . Ama bu, o dönemde en az birkaç yıl içerde kalmak demekti. Uzun tartışmalar sonucu, yapılanları inkar etmeye karar verildi. Herkes kendine öykü buldu.Onların, yani aynı okulda okudukları arkadaşı Hale ve onun öyküsü şöyleydi: "Biz yemekhane kuyruğundayken, İşletme Fakültesinde halk dansları gösterisi olacağını duyduk, yemekten sonra oraya gittiğimizde yüzleri maskeli kişiler bizi salonda alıkoydular. Biz çok korkmuştuk. Sonra polislerimiz gelip bizi kurtardılar."

Herkes buna benzer öyküler uyduracak ve beraat etmeye çalışacaktı. Onlarla tesadüfen tutuklanan kızın öyküsü ise şöyleydi: Erkek arkadaşıyla, işletme fakültesinde masa tenisi oynuyorlardı ve eylem başlayınca kaçamamışlardı. Bu da diğer öykülere benziyordu ama bir farkı vardı; bu gerçekti

Orta yaşlı genç kadın,uçuşan düşüncelerini gözünü ayırmadığı fırçada topladı yeniden. Hasdalda "Fırça aldırabilir miyiz?" diye sormuşlardı komutana. Kabul edilmişti. Parasını verip aldırmışlardı diş fırçalarını. Fırçalar gelip de dağıtıldığında ne çok sevinmişti.

Ona ait, onun olan, ondan başka kimsenin kullanamayacağı bir eşyası…tek bir eşyası vardı. Onundu, sadece onun. Ne kadar çirkin olsa da, ne kadar acayip olsa da onundu, onun diş fırçasıydı. Sanki özgürleşmişti. Nefes almaya başlamıştı. Alıp göğsüne bastırmıştı fırçasını.

Derin bir nefes aldı orta yaşlı kadın, yerinden usulca kalktı, banyoya gitti ve yeni aldığı diş fırçasını yerine bıraktı.

GÜL GÜLERYÜZ /2008

GÖRSEL ÇALIŞMA:ADNAN DURMAZ

DENİZ

Ankara kalesinde
Denizi seyr ediyorum
Kendi gözlerimde
Yüreğim
Yüreğimin içinde
Deniz
Bir an öylece
El sallıyoruz

Şelpe döverek göğsümü
En yanık uzun havada
Yutuyor dünya sevileni
Unutmak için
Her altı mayıs ayında
Konuşmaya gelirken
Deniz'le
Ankara kalesine

Bu kaçıncı resim
Ve türkü
Ağıtları saymıyorum
Ölüme övgü
Adının harfleri
Kaçıncı çocuğa yazıldı
Kızlı erkekli
Deniz

Okşarken
Kaleden kaleye güneş
Ölüm dinliyor
Yoldaşım
Çekiyorum görmeyen gözlerde
Su ağlarken
Taşıyor Deniz
Ankara bozkırlarına

HAMZA İNCE

GÖRSEL ÇALIŞMA:ADNAN DURMAZ

YÜREĞİMDE İBRAHİM'İN SESİ VAR

Abdullah ORAL

Ben bu kavgaya yürek verenin sevdalısıyım.
Alanlarda yalnız bırakma beni ki
Büyümesin yalnızlığım.
Bil ki ben senin dirilişinin varlığıyım.
Ondandır işkencede yargısız katlolduğum..

Ben bu kavganın erguvanlı çiğdemli çiçeğiyim
Bak işte gelincikler açmış
İşkence darbeleriyle bedenimde
Ellerimde hürriyet baharının mor sümbüllü

Geldim eğilen başlar üzerine dikleşmeye
Düğün kınasıyla kınalayacağım yeryüzünü.
Ben öfkeyim zorbanın esaretine dikleşen!..

Özüm karanfillerin kızıl rengine vurulmuş
Güneşi çalınan ormanların özgürlüğüyüm.
Anadolu gibi bilenir dilimde sevdası hürriyetin
Bütün halkların sevdalısıyım yetmiş iki milletin!..

Saçarlımı rüzgara
Göğsümü hain kurşunlara açmışım
Başımda çıldıran bir kızıl bayrak düşlerinde
Ve sonra top. top gülücükler açacak
Çocukların yaralı kirli yüzlerinde!...

Boynumda zincir ayaklarım yalın çıplak
Parmaklarım buz kesiği!
Şehirlerde aç yatan
Köprü altı çocuklarını düşünüyorum!
İşkencede direncim oluyor çocukların çığlıkları
Biliyorum ben çözülürsen çocuklar ölecekler...

Yılmadı yıldıramadı İbrahim kaypak kayayı zulüm
Bedenindeki işkence darbelerine aldırmadan
Dudaklarından son sözlerle
O hala sevdayla aşkla umut devrediyor yarına!

Bedenim sizin mutluluğunuza açmış kızıl karanfil!
Gayrı yüreğimin kapılarını,
Karanlığın, açlığın, yalnızlığın,
Ve kimsesizliğin, bitişine açıyorum şimdi!.

Karaltında nasıl güçlenerek kalkıyorsa buğday taneleri!
Gün gelir benimde öylesine dikleşir başım
Ayaklanır kalkar düşüncelerim!
Ambarda buğday,
Testinizde su,
Tencerede aş,
Çıkınınızda ekmek olmak için!.....

ABDULLAH ORAL

GÖRSEL ÇALIŞMA: ADNAN DURMAZ

ŞİİR-ŞAİR

Şiir; kendisiyle fısıldaşmasıdır şairin,
gerilmesidir koşmak için.
Şair bu,
düş tuzaklarının efendisi
mavi Deniz'lere gömer güneşi.
Kendi cazibesiyle akar
iner tepeden,
yer altından fışkırır
barikatları yıkar bazen.
Bazen kalemini kırar
bazen belini yaşamın.

Şiir bu,
Silahtır işkencede
ne mapus dinler
Ne takılır parmaklıklara
Merhemdir kırılmış güvercin
kanadına.
Şiir bu,
Özenirsin birine
Has bahçene ekersin
Kimi ne kızıl karanfil olur kavgada
Kimine zehirli çiçek…

NECİP TIRPAN

ACI ACI GÜLDÜK

Necmettin YALÇINKAYA

1 Kasım. Cuma. Yıl 1985. Bursa E Tipi' den cezası on iki ayın altına düşen Siyasi Tutsakların, tarihinde ilk kez yarı açık bir ceza evine gönderilmeleri…

Mudanya. Sıcacık bir sonbahar güneşi, parıldayan denizin yüzünü yalayarak geminin güvertesine çıkıyor, selam duruyor, gülümsüyor yüzümüze. On kişi kadarız. Başımızda bir astsubay ve birkaç silahlı asker duruyor. İki kişiye bir kelepçe takıyorlar. Yolcuların gözleri üzerimize yoğunlaşmış. Acımayla karışık farklı bir duyguyla bakıyorlar... Geminin rotası İmralı Yarı Açık Cezaevi… Armutlu'da yunus sürüsü geminin peşine düşüyor, yarış halindeler. Dalıp dalıp çıkıyor, neşeyle yüzüyorlar. Uzun zamandır ilk kez denizi ve yunusları görüyoruz. Bir umutlanıyoruz ki, kelimelerle anlatılmaz. Deniz, hava, tost, çay her şey yanı başımızda mis gibi kokuyor. İçimize çekiyoruz... Manzara müthiş, çivileniyor benliğimize âdeta. Üzerimizdeki mahpus psikolojisini fırlatıp atıyoruz. Yeni, yepyeni bir insanız artık.

Karanlık erken çöküyor. Uzakta birkaç ışık kümesi göz kırpıyor. Gitgide yaklaşıyor. Gemi yavaşlıyor gibi. İskeleye yanaşıyor. Yanaştı. Ve iniyoruz. Mahpuslardan oluşmuş bir kalabalık koşarak karşılıyor bizi. Tek tek yüzlerimize bakıyorlar. Arada bir tanıdık bulurum umuduyla. "Hoş geldiniz" diyerek elleri boş geriye dönüyorlar.

İmralı'dan bir yetkili: "Hoş geldiniz" diyor gülümseyerek. Önümüze düşüyor, takip ediyoruz onu. Büyükçe bir binanın içine giriyoruz. Önce kelepçelerimiz çözülüyor, ardından üst baş araması yapılıyor. İşleri bitince, bizi karşılamaya gelen arkadaşlardan birine teslim ediyorlar.

"Önce bir şeyler yiyelim" diyor sarı saçlı, mavi gözlü, saçları özenle taranmış, güleç yüzlü biri. "Cengiz ben" deyip kendini tanıştırıyor. Yeni gelenlerin alıkonulduğu, misafirhaneye götürüyor bizi. Yere gazete kâğıtlarının üzerine sofra kurulmuş, dizlerimizin üzerine çöküyoruz. Tavuk butları, köfte, lahmacun, yeşil soğan, roka, maydanoz, marul, domates… Yumuluyoruz hemen. Cengiz bakıp bakıp gülüyor. Ardından bir çatal ve bıçağı eline alıp, "arkadaşlar bu bir çatal, bu da bıçaktır" diyor. Herkes önce şaşırıyor sonra kıkır kıkır gülüşüyoruz. Kimse elini çatala ve bıçağa sürmüyor yine de.

Yemekten sonra bir demlik çay geliyor. Cam bardaklarda çay içmenin zevkini yaşıyoruz. Dışarda köpek havlamaları duyuluyor, ardından kuş sesleri…
"Bu gecelik burada idare edin" diyor Çengiz arkadaş, "yarına beton binaya geçersiniz."

Koğuş birkaç odadan oluşuyor. Tavan kontrplakla kaplı. Odalarda iki katlı ranzalar var. Kimi ranzaların elle tutulur yanı yok. Yayları bozuk, bir bez parçası gibi yere sarkık. Yataklar ve çarşafları temiz ama. Upuzun bir koridoru var. Tuvaleti ve lavabosu koridorun en sonunda.Musluktan deniz suyu akıyor. Adanın temiz su şebekesi yok gibi. Zemini tahta kaplama. Yürürken gıcırdıyor, yıkılacakmış gibi sarsılıyor.

Herkes kendini bir ranzaya atıyor. Odanın penceresini aralıyorum. İstanbul'un ışıkları görünüyor uzaktan. Denizde yakamozlar parıldıyor, balıkçı motorlarının sesi doluşuyor odaya. Seviniyorum, içim bir hoş oluyor. Soğuk orada fazlaca kalmama engel oluyor. Yatağıma uzanıp bir süre hayaller kurarken, uykuya dalıyorum... Gecenin ilerleyen bir vaktinde uyanıyorum. Koridora çıkıyorum, parmak uçlarıma basarak sessizce ilerliyorum. Yine de sesler çıkıyor.Tahtanın gıcırtısı kulağımı tırmalamıyor yine de. Özlemden olsa gerek. Lavaboda yüzümü yıkarken musluktan deniz akıyor. Sessizce odaya dönüp ranzama yatıyorum.

Sabah uyanıp sırayla lavaboya gidiyoruz. El yüz yıkandıktan sonra pencereye koşmak için aramızda yarışa başlıyoruz âdeta. Manzara muhteşem güzel... Deniz, köpüklü dalgalar, kum gemileri, balıkçı tekneleri, martı sesleri… Dışarı çıkıyoruz sonra. Etrafımız yemyeşil; yeşilinin her tonu var neredeyse. Ağaçlar; çam, servi, akasya…
Hafif bir yel deniz kokusunu taşıyor. Derin bir oh çekiyoruz. "Ulan " diyor Sarı Ahmet, " cennete mi düştük ne?"

Gülüşüyoruz.

Güneş yüzünü gülümseyerek gösteriyor. Sahile doğru iniyoruz. Ağaçlar yapraklarını döküyor hâlâ. Yerlerde biriken bir yaprak denizi. Yaşlı bir adam, yere eğilmiş, elindeki süpürgeyle yaprakları süpürüyor, diğer elinde tuttuğu uzun saplı, tenekeden bozma çöp tenekesine dolduruyordu.

Bizi fark edince, doğruldu. Selam verip selam aldı. O sırada bir rüzgâr çıktı. Âdeta bir hortum gibi döne döne yerdeki her şeyi dağıtıp önüne kattı. Adam süpürgesiyle yaprakların üzerini kapatmak istediyse de gücü yetmedi.

Tenekedeki yapraklar havaya savruldu. Onları yakalamak istercesine yaşlı adam elinde süpürgesi ve çöp tenekesiyle arkalarından koşmaya başladı. Gülmeye başladık. Gülmekten ağrıyan karnımızı tutuyorduk.

Sonbaharı yaşıyorduk. Bu bir imge değil, gerçekti. Yaşamak her şeye karşın güzeldi.
İskeleye indik. Gençten biri hızla koşarak yanımızdan geçti. Neredeyse Kadir'e çarpıp denize düşürecekti. Bir yandan da bağırıyordu:

"Elini çabuk tut oğlum!" diyordu.

"Tamam, ulen patlama, geliyorum." diyordu ötekisi. Yirmi beş yaşlarında, göz torbaları şiş şiş, akşamcılara benziyordu. Yanımızdan hızla geçti. Geriye döndü sonra:

"Siz yeni gelenler olmalısınız. Hoş geldiniz" dedi, "ama hiç zamanım yok. İşimiz bitince yanınıza gelirim. Bol bol lak lak yaparız. Hadi eyvallah."

"Güle güle…" dedik. Gözümüz iskele üzerinde telaşla sağa sola hareket eden bu iki kişide.

"Çabuk oğlum, tut şunun ucundan." diyordu, yine aynı kişi. "Görmüyor musun karabatak suya daldı."

Karabataktan kaçan Gümüş balıkları birazdan iskelenin altından geçecek. İki ucuna halat ip takılı, bir süzgeç gibi delikli, dikdörtgen şeklindeki ağı suya bıraktılar. Gözleri suda. "Şimdi kaldır!" diye bağırdı, göz torbaları şiş şiş olan. Aynı anda sudaki ağı çekip iskelenin üzerine boşalttılar. Gördüklerimiz manzara karşısında şaşırmadık değil. İşin içinde iyi bir gözlem, ince bir çalışma vardı. İskele üzerinde binlerce balık raks ediyor gibiydi. Birkaç kedi bitiverdi birden. Ötekisi kedilere bir tekme savurdu:

"Sıranızı bekleyin ulan!" diye bağırdı. Kediler onu anlamış gibi oldukları yere pustu. Gümüş balıklarını ayıklamaya başladılar. Yenilemeyecek durumdaki küçük balıkları hızla denize geri atıyorlardı.

Onları izlediğimizi fark edince ikisi de yanımıza kadar geldi. "Naci ben." dedi gözaltları şiş şiş olan. "Ben de Kadir" dedi ötekisi.

Tanıştık. Kadir uzakta gördüğü birine doğru bağırdı:

"Len bir kova kap da gel"

Kova tepeleme Gümüş balıklarıyla doldu. Kalanı kedilere kaldı.

Ellerinde balık dolu kovayla sahile indiler. Biz de iskelede boyaları dökülmüş, paslı, demir bir banka oturduk. Gözlerimiz önümüzde gelip geçen gemilere takıldı. Masmavi bir deniz, martılar, kuşlar, balıklar… Su berrak ve ortalık çok sakindi.

"Huzur bu olmalı" dedik aynı anda. Acı acı güldük.

NECMETTİN YALÇINKAYA

AŞK SOSYALİSTTİR-IV / Bülent AYDINEL

FOTO:A.Z.ÇAMUR

AŞK SOSYALİSTTİR 25

Bütün pazartesileri iptal olmuş takvimler gibi duruyor şehir
Sen
Rengini çığlığa değişmiş bir rüzgara binmişsin
Gök kuşağının koluna girip gelmişsin
Günü gündüzü telaşa devirmişsin

Alanda bir bayrak
Yakada bir çiçek
Kavgada tüfek olmayı da bilirmişsin

Ama kendini ay çiçeğine çevirmişsin

Bir başka sulamış yüreğinin iklimini
Direnişin kayalarından taşan nehir
Bütün nefretlere düşman olanlar
Bütün sevdaları bilir

Aşk sosyalisttir

AŞK SOSYALİSTTİR 26

Bir sevdada koşar delikanlı günlerin
Düşleri mahir

Bir sevdayı omuzlar esir düştüğü yerden
Kolları mahir

Bir sevdayı ufka taşır ve engin
Gözleri mahir

Bir sevdanın kendisi olur yüreğinde
Aşk sosyalisttir

AŞK SOSYALİSTTİR 27

Kucaklarken senin sözlerin evreni
Yeniden yakar yıldız kümelerini

Ve senin düşlerinle karışık
Milyonlarca yıl uzaktan gelen ışık
Aydınlatır gecelerini

Çünkü geceler,yıldızlar,düşler ve evren sana aittir
Çünkü senin aidiyet anlayışın aşktır
Aşk sosyalisttir

AŞK SOSYALİSTTİR 28

Ellerini uzatırsın avuç içi kadar bir maviye
Çiçeklenir gök yüzü
Parmaklarına kuşlar gelir
Sorgular sözcükler kendini
Özgürlük nedir
Tutsaklık nedir

Bir ışıktan bir dal suya eğilir
Hücrende çağlayana döner bir nehir
Hiçbir duvar alamaz sesini senden

Aşk sosyalisttir

AŞK SOSYALİSTTİR 29

Yeni yağmurlar getirmek için
Yeni mevsimler üretebilir
Gamzesine çiğ düşer bir çiçeğin

Aşk sosyalisttir

AŞK SOSYALİSTTİR 30

Neme lazım deme düştüğünde hücreye
Duvara bir dal resmi çiz
Yanına rüzgarlar gelir
O dallara düşler konar
Düşlerinle çiçeklenir
Bir alanda bir slogan söz eder senden
O alanda bir soluk ille seninledir
Hücren şehirleşir
Hücren bir şiir
Çünkü senin yayla sözcüklerin
Dağ gibi yürümeyi bilir
Umudun soluk aldığı her yerde
Aşk sosyalisttir

AŞK SOSYALİSTTİR 31

Her umudun bir savaşı olur
Kütüklüğünde üzüm taşır
Matarasında şiir
Bütün nişangahları tüfeklerin
Göz gez ve sendir
Namlu ateş alevinde senin sesin
Aşk sosyalisttir

BÜLENT AYDINEL

YALNIZLIK SOKAĞI

FOTO: SİNA DEMİRAL

hangi sokağına girsem
yabancısı olurum
bildiğim adreslerin
apartman kenarlarına biriken
çöp torbaları gibi
çocukluğuma birikir
gençliğime dolarım

eski bir hüzündür siyah poşetlerin
köşe başlarına yığılan çaresizliği
dilsiz sarhoşluğu sarılıdır
gazete kağıtlarına akşamcıların
ve bir de köpek öldüren
şarabımsı tadı ayyaşların

üstelik tanıdık da gelmez yabancılar
ne zaman başım yere eğilse
ruhu kanat çırpan iki acemisi oluruz
kendini yitirmiş sokak kedisi gibi
yalnızlığın

çocukluğun fotoğrafı
çoktan silinmiştir gözyaşlarımdan
ve büyük kayboluşudur hayallerin
uzaklığı sinmiş kimsesiz sokakların...

MERİÇ AYDIN

UYANIN DİYORUM KUŞLAR GİBİ TANDA

Bekir KOÇAK

ah bir bitse şu derin uykular
bağrı bahara açılacak felsefenin
evrenin yüreğinden silinecek öfke tufanı
sanki boşuna çaba olmaktan çıkacak
bir anlamı olacak o zaman
hüznü ve yorgunluğu yaşamanın

hayat için insan için
vazgeçeceğiz susmaktan
dediğim dediklerden kurtulup
ipini çekeceğiz kahinlerin
orada olacağız hep orada
bilimin eli olacak tuttuğumuz el
yolunu bulacağız
sevgiyi beslemenin

ah bir uyanabilsek derin uykulardan
işsiz kalacak boşboğazlar
dört mevsimde dört bahar yaşayacak
coğrafyam
kurtuluşun yönü değil ne kılıç ne
kalkan
doğudan doğan güneş
üstümüzdeki sıcacık
ışığı sarılmanın vakti
umudun yeşerdiği andır
yorgunluğumuzun sonu
demdir nefes almaya
tanık olacak bizlere
çisil çisil yağmur kırkikindi

size göre bunlar hayal mi dersiniz
uyanıp uykulardan yekinseniz
dönecek çark dağılacak sis
yaşamayı öğrenin gölgesiz
tutun el ele
omuz omuza verin
karanlık dağlar dayanabilecek mi önünüzde
yaşayın ve görün

uyanın diyorum kuşlar gibi tanda
çimlenin yüreğinde sabahın
süt olun çocuklara sevgi
çizin üstünü keşkelerin eyvahın
uyanın diyorum size uyanın

BEKİR KOÇAK

TECRİİİT

Kendini bilmez bir ördektir uçarken gölünü kirletir
Yazın demir tutup yandınız mı hiç
Kışın o petekler kitlidir

Dizilere sığdırabilseydim sövüş doğrayacaktım
Nezaketi yeni attık makinaya
Affedersinleriniz iptedir

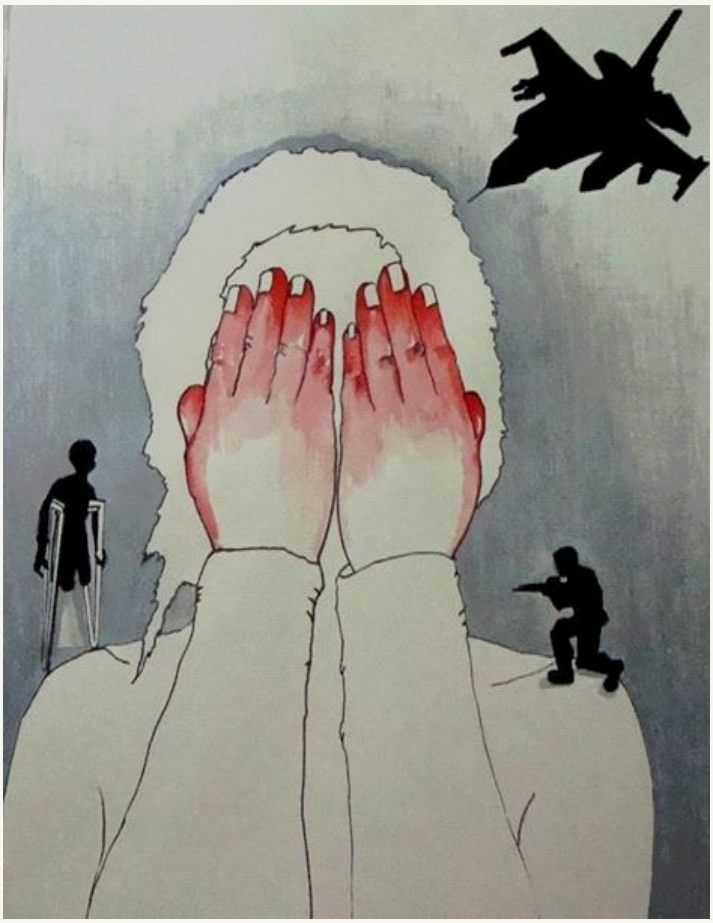
Boğulduk kitap sayfalarında film aralarında demeye beş vardı
Sizin takım maçı dört bir aldı

Çok hızlı bir çağsınız yetişemiyoruz
Aileleleriniz metrobüste
Çocuklarınız sol şerittedir
Ellerimi yeni yıkamıştım saçını okşamak için
Saçın idam hücresinde ellerim tecrittedir

SEMA LALE

BİR SANATÇI PORTRESİ: SERPİL ODABAŞI

Lütfiye BOZDAĞ

Resim: Serpil Odabaşı, “Utanç”, 50-70 cm, 2009, Kağıt üzerine karışık teknik

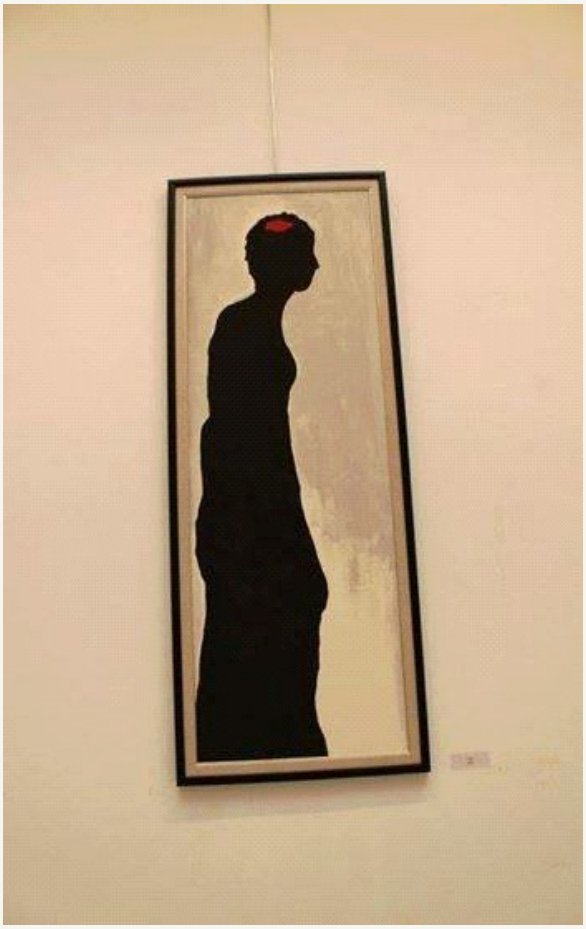
Gramsci’nin ortaya attığı madun kavramı Serpil Odabaşı resimlerinin asal eksenini oluşturuyor. Kimdir Serpil Odabaşı?

Uluslararası Aktivist Sanatçılar Birliği üyesi olan Serpil Odabaşı, Amed doğumlu. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim Bölümü'nü bitirdikten sonra, Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nda çalışmıştır. İstanbul'da 10 yıl süren resim öğretmenliğinin yanı sıra birçok kişisel ve karma sergi açan Odabaşı, çalışmalarını bir süredir Kanada'da sürdürmektedir.

Serpil Odabaşı kalemiyle, fırçasıyla sanat üreten bir sanat emekçisi. İnsan haklarına her türlü, ayrımcılık, şiddet ve baskılara maruz kalan madunların dili olan bir sanatçı.

Hem Kürt, hem muhalif hem kadın. Bütün ötekileri kendisinde toplayan sanatçı, kurulu düzenin dışında kalan, baskı altında yaşayan, politik temsil imkânı bulamayanların, dışlananların sesi.

Tarihin gürültüsü içinde duyulmayan kısık sesleri, yaralı bilinçleri, bölük pörçük kimlikleri toparlayan, başka varoluş biçimlerinin de mümkün olduğunu gösteren bir hareket estetiğinden yola çıkan bir sanatçı.

Resim 2: Serpil Odabaşı, "Leke", tuval üzerine akrilik., 50-60cm, 2009

Yoksunluklar çokluğundan, sömürülenlerden söz eden Odabaşı, tarihin en eski dili olan resmin dili üzerinden konuşuyor. Yaşadığı coğrafyanın acılarını, tarihini imgeler üzerinden evrensel bir dile taşıyor.
Sivil faşizmin yarattığı madunları da kendi yaşadıkları üzerinden içselleştiren sanatçı bu konudaki fikrini bir röportajında şöyle dile getiriyor. **"Devlet aygıtlarının boş bıraktığı alanları dolduran bir de sivil faşizm var, iş yerinde, sokakta, bakkalda, size kendinizi kötü- yanlış hissettirmek için ne gerekiyorsa yapabilenler."**[1]

Roboski'de öldürülen çocuklar ve gençler için Ankara'da Çankaya Belediyesi'nin Galeri Uray Sergi salonunda 9 Mayıs 2014 tarihinde "Hafıza, Yüzleşme, Dayanışma" başlıklı bir sergisi açıldı. Serpil Odabaşı bu sergiye Roboski Müzesi için bağışladığı Ankara'dan 2009 yılı tarihli "Leke" ve İstanbul'dan "Utanç" başlıklı iki resmi ile katıldı. Sanatçı, Roboski ile ilgili ne düşünüyorsun diye sorulduğunda düşüncelerini şöyle ifade ediyor. **"Çok fazla çocuk öldü, yaralandı, bazıları hayatının kalan kısmını sakat sürdürdü. 90'lardan bu yana sayıları binleri geçti. Zaten suçlu gibi yaşayacak-lardı, ikna etmeleri gerekecekti, "Tehlikeli değilim, vallahi değilim'lerle geçecekti ömürleri belki de. Çok az bir kısmı çocuk gibi çocuk olabilecekti, ama bunca eziyetlisine bile izin verilmedi, tahammül edilmedi. Çok kırıcı bir 'hınç' vardı, bakan bile incinirken, yapanın insanlığından gerçekten şüphe etmek istiyorum, insanlığı kutsadığımdan değil, hani bir türküde geçerdi ya "Siz de çocuk olmuştunuz bir zamanlar" minvalinde. Buradan kalkılsa bile o el kalkmaz, kalkamaz, hayatın en kırılgan, en zarif döneminde bunca hunharca kıyılmanın rasyonalize edilme gerekçesi olamaz. Hakkari'de kafasına dipçikle vurulan Seyfettin'i ve onun ağlayışını unutamam. Onlar hatırlamaz biz de unutmayız işte. Benim bu konuda yaptığım iş sayısı belki beşi geçmez. Ama kıyım binleri bulur. Uğur'u, Ceylan'ı çalışırken çağrışım olsun istedim, kıyamasınlar istedim, çok kınamaktı o işler, ama bakan da yanan da yine hep biz olduk."**[2]

• (1), (2) http://www.firatnews.com/news/kultur/ressam-odabasi-onlar-hatirlamaz-ama-biz-unutmayiz.htm

LÜTFİYE BOZDAĞ

DAVET

Ey ateşten süzülen yar!
Ömrümü al.
Bil ki ben
Ömrümü sarıp gül yaprağına
Kaç zamandır seni düşledim...
Gecenin penceresinde ışığını
Sabahın penceresinde yüzünü beklediğim
Ey dağların rüzgârına âşık mavi gelincik
Ey sonrasızlığa giden küçük gemi
Ey milyon kere öldüğüm anlam.
Gel artık
Maviye yaz ömrümü.

TEMEL KURT

ÜLKELER İNSANLARDA SAKLIDIR / İrfan SARİ

RESİM: Evgeni Fedorovich ZHERDZITSKI

ve şiirleri çaldılar bizden
biz işçiyiz ey toprak

tohumu nemli koynunda tutarsak
güneç bir kalp göğerir dal-yaprak

biraz küçük mutlu bir kalp

sarı saçlı buğdaylar
yeşil gözlü su
ve kırmızı gelincikler tarlasıdır Kürdistan

gece uyuyabilmek için yiğit olmalı
somun dudaklı kadınlar da
metropol yanaklı kızlar da

sanırım ölürken bile korkmadan ölünmeli
çünkü alın yazımız günahmış

oysa biletsiz çocuklar gibi sıkıştırılmış bir
koltuğun çapına
terminal kokusu
yan yolcunun kokusu
gittiğin şehir ya da gideceğin şehrin
kokusu
hepsi
bir tek saç telin etmez

morartılmış sevişmelerden sonrasın sen
kusursuz

öpüşmeden yüreğe çekilmiş aşklar
gibi değil

şiirleri çaldılar bizden xalo
kızların nefesinde bir ilk sabah havası
erkekler gömleklerinin cebinin altından
vurulmuş
utanç verecek hiçbir şey yok ortada
gurur veriyor uzak yolların kavuşmaları
ve inanılmaz heyecanlı

umuda ulaşmak üzereyiz ama
yani masallardaki gibi değil artık her şey

tencerelerden yayılan yemek kokuları gibi
orda bişey var
korkunç güzel ve iştahlı

ama vakit kaybetmişiz
sevmek için
yine de etkili çocuklarız
günahkarları af etmeye hazırız
kahve falımıza bakma falcı
bakma

biz kaderimizin demirci ustasıyız
mertler kavgayı bizden öğrendi
biz biliriz çeliğe su vermeyi
dağa aşk rüzgarı estirmeyi

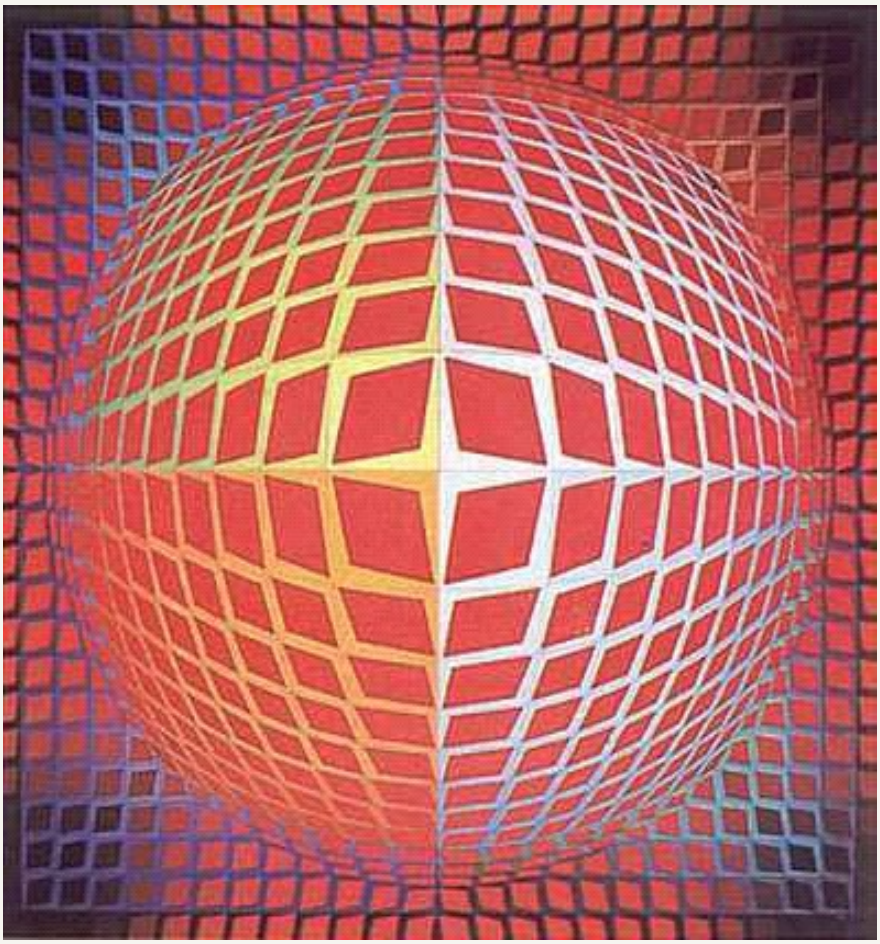
kar zamanını
bulut ve yağmur didişmelerini
güneşin çocuk teniyle buluşmasını
ayın romantizmini
ve kol kola vermiş ormanlarla büyümeyi
biz biliriz

üstümüze yağmış yağmurun dört katı kutsalız
dünyayı muhteşem ellerimizle döveceğiz
sözümüzdür
çocuklarının parçalarını eteklerinde
ve katır sırtında taşıyanlara
çoğu ölümle kucak kucağa kalmış kemiklere
falımıza bakma falcı
şiiri bizden çaldılar
zaman
tarihin en farklı keşfini yapacak

vahşi bir cennetten de atılmak isterim
toprak kokulu bir bahar bir ülke için

İRFAN SARİ

SANAT HAKKINDA SORULAR... / Adil OKAY

RESİM: VİCTOR VASARELY

Burjuva Sanat - Proleter Sanat – Devrimci Sanat Ayrımı Var mı
Ya da Sanat hakkında sorular...

Yazımın başlığı iddialı oldu değil mi? Evet, "Burjuva sanat - Proleter sanat - Devrimci sanat" kategorileri tartışmaya açıktır. Devrimci sanatçı, burjuva sanatçı" diyebiliriz elbette. Ya da bir sanatçının devrimci mücadeleye katkısı sorgulanabilir. O takdirde de sanat değil "etik" tartışırız. Çünkü sanatın biricikliği ilkesi esastır. Yani bir esere öncelikle "sanat mı - değil mi" diye bakmak gerekir kanısındayım. "Proleter sanat mı, devrimci sanat mı, burjuva sanat mı" diye değil. Soru, sanat felsefesi açısından yanlış. Neo-liberal dönemde "sanat"ın içi boşaltıldı. "Kiç" yenilik adı altında tekrar moda oldu. "Her şey sanattır" söylemi piyasanın "sloganı" haline geldi. Bienaller de "tüccarların" elinde ucubeleşti. Diğer yandan da bu gelişmelere karşı çıkma - direnme adı altında soldan bir kesim "statükocu" olarak kalmayı tercih etti.

Sözünü ettiğim statükocu mantıktan yola çıkarsak; "romanın çıkışı burjuvadır" diye roman yazmayı bırakmak, "klasik müzik burjuvadır" diye de dinlememek gerekir. Bir ressam işçileri grevde ya da çalışırken "klasik - mimetik" resmetmiyorsa, örneğin kübist veya nü resimler yapıyorsa onu "devrimci değil, devrimci sanat yapmıyor" diye dışlamak da en hafif değimle kültürel geriliğin göstergesi değil midir?

Gezi olaylarında enstrümanlarıyla en ön sırada kavgaya katılan Praksis grubundan Serdar Türkmen şunları söylüyor: "Sanattan, hele de devrim ile ilgili olan sanattan bahsederken, genelde 'öncü çalışma'nın niteliği ile ilgili konuşuyoruz. 'Devrimci sanatın ilkeleri'ni ortaya koymaya çalışanları hayretle izliyoruz. Sanatçıya görevler icat etmenin yanı sıra, bugünün sanatsal düzeyini görmezden gelip, 'tu kaka' ilan ederek geçmiş sanat değerlerine tutunmanın (onlarca 'korumak') bizi ilerletmediği de ortada. Sanat çevreleri devrimden ve devrimcilerden oldukça kopuk! Devrimci sanat diye sunulan bir sürü niteliksiz eser var..."

"Sanatmetre ya da sanat zabıtaları"

Türkmen'e ek yapayım: Şairleri artık aşılan "hece veznine" çağıran veya slogan şiir yazmaya zorlayan "devrimcilerin" solculuğu da tartışmaya açıktır. Statükoculuk ile devrimcilik arasında ayrım olmalıdır. "Bağlama devrimcidir, gitar burjuvadır", "Davul devrimcidir, piyano burjuvadır"a kadar gider bu yanlış okumaların sonuçları. Ama eğer, sanatı ve sanatçıyı karikatürize etmek değil de ciddi ve kapsamlı sorgulamak-eleştirmek ise amacımız, alan geniştir: Sanatın "Pazar"da tüketim nesnesi olarak değerlendirilmesini, 'Kültür - Sanat Endüstrisi'nin (Endüstri sözcüğünün arz – talep – sipariş, kâr ve çıkar'ı çağrıştırdığını düşünerek) sanata saldırı olup olmadığını tartışabiliriz. Sanatçıların 'aydın'lığını, toplumsal alt üst oluş dönemlerinde aldıkları tavrı sorgulayabiliriz. H. B. Kahraman'ın, "Türkiye'de 'Çağdaş sanat' kavramını kullanan burjuvazi hayal kırıklığı yaşıyor" saptamasının nedenini irdeleyebiliriz. Alain Badiou'nun, "Devlet gücünün koruması altındaki sanatla, tamamen militan olan sanatı ayırmayı öneriyorum… Sonuca değil de sürece katılması militan sanatı ontolojik ve biçimsel manada resmî - ideolojik sanattan ayırır…" belirlemesini ve bunların yanı sıra "Sponsorlar" meselesini sorunsallaştırabiliriz. Devletten ya da tekellerden nemalanmak için ruhlarını şeytana satan "sanatçıları", Bienallerde sanat adına yapılan ticareti, toplumsal konuların "meze" yapılmasını eleştirebiliriz. Özcan Yaman'ın "Sanat, bir yatırım aracı hâline geldi" cümlesinde ifadesini bulan eleştirisini tartışabiliriz. "Her şey sanattır" diye, sanatı ve sanatçıyı metalaştırmaya çalışan görüşe karşı şair Celal Soycan'ın bir sanat söyleşisinde, "O halde neden konuşuyoruz. Hadi evimize gidelim" diye ortaya koyduğu haklı tepkiyi açabiliriz. 'Kitle kültürü', 'popüler kültür' ve 'burjuva kültürü' arasındaki ayrım ve bunların hangisinin "sol kültürde" baskın olduğu hakkında kafa yorabiliriz. Diğer yandan varlık nedenlerini "kapitalizmi yıkmak, sermaye sınıfına karşı savaşmak" olarak açıklayan ve "devrimci sanat- proletarya sanatı" söylemlerini sık kullanan kimi sol grupların da bir etkinlik için "patronların" kapılarını çalmalarını sorgulayabiliriz. Aldıkları yardım karşılığı onların reklamlarını yapmaları, afiş ve broşürlerinde bu (orta veya büyük) burjuvaları yüceltmeleri, onların adlarını tanıtım broşürlerinde sanatçıların adlarından daha büyük yazmalarını eleştirebiliriz.

Ama bütün bunları eleştirirken - sorgularken, elinde "akıl metre ya da sanat metre" olduğunu sanan "sanat zabıtaları" gibi davranmamak, sanata ve sanatçıya "burjuva - küçük burjuva – devrimci - proleter" adlarını öyle kolayca takmamak gerekiyor.

"Burjuva heykel – Devrimci heykel" ve Postmodernizm

Postmodernizmin kafa karıştıran söylemlerine tepki olarak içe kapanmak, sanatı sadece sloganla sınırlamak da baştan zayıf düşmek demektir. Postmodernizmi eleştirmek için Michael

Albert, Noam Chomsky, Edward S. Herman ve/veya çağdaş Marksist filozoflardan Eagleton ve Badiou okumazsak argümanlarımız zayıf kalır. Zira 1934'te sosyalist gerçekçilik manifestosu ilan edildiğinde ne neoliberalizm vardı ne de postmodernizm. Ne sürrealizm akımı başlamıştı, ne büyülü gerçekçilik ne de kübizm. Dolayısıyla sadece Gorki, Jdanov veya Lunaçarski okursak, o dönemde kalırsak önümüzü göremez ve gelişmelerin analizini yapamayız. Diyalektik ve Tarihsel materyalizmi içselleştirmeyen insanlar, şeyleri, olay ve olguları yaşandığı tarihsel süreçten koparıp yorum yaparlar. 1934'te, sosyalizmin inşası dönemindeki uygulamalarda takılı kalırlar. Aynı geri yorumlar; sloganların ilelebet geçerli olduğunu sanır ve kökenlerini araştırmazlar. Örneğin Yılmaz Güney'in sözlerini sloganlaştıran arkadaşlarımızın büyük çoğunluğu, şu doğru saptamalarının kökeninin onun Lukacs okumalarına dayandığını bilmezler:

"Hayatın her alanında iyi sanatçılar, başarılı sanatçılar olmak ve yetiştirmek zorundayız. Biz sazımızı çok iyi, çok iyi çalmalıyız. Biz, iyi, çok iyi türküler söylemeliyiz." Kaldı ki bu cümleler de Yılmaz Güney'in ajitasyon - propaganda merkezli konuşma metinlerinden alınmıştır. Güney, devrimcilerin sanatlarını iyi yapmalarını salık verir.

Bir not düşeyim: Yılmaz Güney'i sinema tarihine büyük harfle yazdıran onun komünist olması değildir sadece. Güney, Brezilyalı Rocha ile birlikte "modern politik sinema akımının" kurucusu sayılmaktadır. Yani sinema tarihine "sanatıyla" girmiştir. Yılmaz Güney, "Yılmaz Güney" olana kadar çeşitli denemeler (Arada acemi – kötü – ticari filmler de) yapmış ve yıllar süren çalışma ve okumalar sonucunda kendi üslubunu-biçemini yaratmıştır.

Sanat sadece edebiyat değildir

Sorgulamaya çalıştığım "sanat"ı açarsak, edebiyatın yanı sıra, plastik sanatları (resim, heykel), sinemayı, tiyatroyu, müziği bile indirgemek zorunda kalırız. Eğer bir sanat disiplininde bir tanım-kavram kullanıyorsanız, bilmelisiniz ki aynı tanım-kavram tüm sanat disiplinleri için de kullanılabilir. Örneğin "mimaride kiç'i savunuyorum, yakışıyor ama edebiyatta savunmuyorum, yakışmıyor" diyemezsiniz. Siz sanatın tüm disiplinlerinde kiç'i savunmuş olursunuz. "Devrimci şiir– burjuva şiir" diye yazarsanız (propaganda konuşmalarından değil yazmaktan söz ediyorum) aynı mantıkla devam etmek zorundasınız: "Devrimci resim, burjuva resim, devrimci heykel, burjuva heykel…" Komik geliyor değil mi?

Ama "Epik tiyatro, romantik sanat akımı, klasik sanat, modern sanat, kiç sanat, gerçekçi sanat, toplumcu - sosyalist gerçekçi sanat…" diyebiliriz. Bunun yanı sıra sanat akımlarının doğuş döneminde devrimci olduklarını söyleyebiliriz. (Toplumsal devrim değil anlatılmak istenen) Onun da nedeni bir önceki akımdan doğarak yeni bir akım yaratıldığı içindir. "Hece vezni", "Aruz vezni"nin bukağısını kırdığı için devrimdir. "Serbest Nazım" da hece veznini aştığı için devrimdir. "Gerçekçi" akımın 19. Yüzyılda devrim olduğunu söyleyebiliriz. Dada'cılık, Sembolizm, Eleştirel Gerçekçilik ve sosyalizmin inşa döneminde doğan 'Sosyalist Gerçekçilik', döneminde devrimdir. Daha sonra başlayan "Sürrealizm" yeni bir akım olduğu için devrimdir. Brecht'in başlattığı "Epik Tiyatro" akımı devrimdir. Resimle başlayan "Kübizm" sanat tarihinde devrimdir. Sinemada "Modern politik sinema" akımı devrimdir, "Yeni Dalga" akımı devrimdir… diye devam edebiliriz.

Sanatçıların "toplumsal görevleri" ve "Sosyalist Sanat kurulu" var mı?

"Sanat sanat için mi, sanat toplum için mi?" sorusunun modası geçmiştir. Sanatın, "sanat olarak" önce sanat olmak, "biricik" olmak, "özgün" olmak amacı vardır. Ancak "sanatçıların toplumsal amaçları olabilir". Zira onların duyargaları her daim açıktır. Dolayısıyla sanatçı hakikatlere gözlerini yummamalı, estetiğin - güzelliğin peşinden giderken eleştiri oklarını köreltmemelidir. Bu konuyu Michael Foucault'nun değerlendirmesiyle açıklamaya çalışayım: Dürüstlüğün kanıtı, hakikât anlatıcılığıdır. Bu anlatım günümüzde ses, söz, yazı, yontu, fırça, nota, sinema ve tiyatro ile de yapılmaktadır. Yani "Yunan felsefesindeki ifadesiyle bir parrhesiastes olmak, özgür düşünce ve ifadeyi vazgeçilemez ilan eder. Sanatçı, özgürlüğü kullanırken: Kandırma yerine dürüstlüğü… Sahtelik ya da sessizlik yerine hakikâti… Yaltaklanma yerine eleştiriyi… Kendi çıkarlarını koruma ve kayıtsızlık yerine itirazı tercih eder."

Ama bu itirazın da mutlaka, (günümüzde) "Sosyalist (toplumcu) gerçekçi akımla" yapılmasını da beklememek gerekir. Kanımca bu yargı -dün görece doğru olsa bile- bu gün itibariyle yetersizdir. Sürrealist ya da kübist bir ressamın - şairin itirazını yok mu sayacağız. Toplumsal içerikli sözleriyle bilinen bir Rep grubunu ya da kendilerini anti-kapitalist olarak adlandıran anarşist sanatçıları nereye koyacağız.

Tartışmayı edebiyatın dışına, diğer sanat disiplinlerine taşırsak: "Burjuva sanat - burjuva sanatçı- proleter sanat- proleter sanatçı " ikilemi bu grupları tanımlamaya yetersiz kalıyor değil mi? Peki bu önermeyi kabul etsek bile, onların "devrimci-proleter ya da burjuva sanatçı" olup olmadığına kim karar verme yetkisine sahip. Ya da tersinden sorayım var mı böyle bir yetkimiz, "Sosyalist etik" ya da "sosyalist sanat kurul"umuz. Ki unvan dağıtsın. Kanımca bu konuda yapılacak tüm değerlendirmeler sübjektif olacaktır. Elbette kendini "devrimci - komünist sanatçı" olarak tanıtanlara, bu kimliği benimseyenlere -eğer söylemlerine çok aykırı bir yaşam tarzları yoksa ve eserleri sanat ise- itirazım olamaz. Ama Hürriyet gazetesinde yıllarca "makale" yazan ve milliyetçi güruhtan alkış alan bir şair "ben sosyalist gerçekçiyim" dese de anlamı-karşılığı olmaz. Yani sürrealist bir yazar sözünü ettiğim bu şairden çok daha fazla sosyalizm davasına hizmet edebilir.

Komünist ama kübist ya da sürrealist sanatçı

Bu konuyla ilgili daha somut örnekler verip sorgulamaya devam edeyim: Ortaçağdan bu yana sanatta değişim, dönüşüm ve yeni biçem arayışları yaşanmıştır. Bundan sonra da yaşanacaktır. Akımların tümü, (Evet, Divan şiiri dahil) DÜNYA KÜLTÜR HAZİNESİNE KATKIDIR. Örnek vereyim: Bütün devrimcilerin baş tacı ettiği Picasso'nun ünlü 'Guvernika' çalışması, sosyalist (toplumcu) gerçekçi değil, kübist bir eserdir. Ölene kadar Komünist parti üyesi olarak yaşayan Luis Aragon'un, Türkiye'de devrimcilerin severek okuduğu "Elsa'ya mektuplar" adlı eseri "sosyalist gerçekçi" akıma girmez. Luis Aragon, sürrealist bir şairdir. Komünist parti üyesi olan Fransız ressam Andre Fougeron ise sosyalist gerçekçidir. Ve sürrealist Aragon, sosyalist gerçekçi Fougeron'un kitabına önsöz yazmıştır. Yani birbirlerine "akım" dayatmamışlardır. İkisi de komünisttir, yoldaştır, biri "sosyalist gerçekçilik" diğeri "sürrealizm" akımını benimsemiştir.

Frida kahlo ve Rivera Diego komünist ressamlar olabilir. Ama resimlerine "proleter-komünist-devrimci resim" denmez. Sosyalist Gerçekçi de değillerdir. Onların sanatına: Soyut, figüratif

dışa vurumcu ve/veya fovist denilebilir. Veya resimlerinin iki hatta üç akımdan izler taşıdığını belirtiriz. Sonuçta bilinmelidir ki: Bir resme bakarken, "devrimci mi, burjuva mı, proleter mi" diye bakılmaz. Klasik mi, modern mi, izlenimci mi, soyut mu, kübist mi v.d. diye bakılabilir.

Bu konu üzerine tersinden bir eleştiri sunayım: Günümüzde hâlâ "Sosyalist gerçekçi" akımla eser üreten başarılı sanatçılar vardır. Onları neden "çağın gerisindesiniz" diye küçümsemek de elitist bir yaklaşımdır. Dünya sanat tarihinde (ve ülkemizde) "burjuva eleştirmenlerin" bile kabul ettiği çok güçlü "sosyalist gerçekçi- toplumcu gerçekçi" eserler olduğunu bilmeyen yoktur.

Sosyalist Geçekçi Lukacs da, her dönemin uğraşmak zorunda olduğu sorunların farklı olduğunu yazmıştır: "Sorunların başkalığı, doğal olarak, teknikte de farklılaşmayı beraberinde getirir. Eski tekniklerle eski sorunların yansıtıldığı 19. Yüzyıl gerçekçiliği kendi zamanında "doğru" ve 'geçerli'ydi. Ancak 20. Yüzyılda ortaya çıkan yeni toplumsal gerçeklik karşısında, edebiyat ve sanat da, yeni anlatım teknikleri geliştirmeliydi." Derken, belki de bu günlere gönderme yapıyordu. Yani Marksist kuramcı Lukacs'tan yola çıkarsak da yine aynı sonuca varırız. 21. Yüzyılda farklı biçim - biçemlerle, farklı akımlarla de sanat yapabiliriz. Bu yönelim de "sosyalistliğimize - devrimciliğimize" halel getirmez.

İşçi sınıfına hizmet etmeyen sanat, sanat sayılmaz mı?

Yazının düzeyini düşürmek amacında değilim. Ancak, çeşitli panellerde, sohbetlerde karşıma çıkan bir yargıyı sorgulamak istiyorum. O da şu: "İşçi sınıfına (sosyalizm davasına) hizmet etmeyen sanat, sanat değildir".

Ne yazık ki bu geri ve özürlü saptamayı yapanlar da bizim arkadaşlarımız arasından çıkıyor. "Victor Hugo, Mozart, Da Vinci, Matisse… bunlar sanatçı değil mi", karşı sorusuyla bu konuyu kolaylıkla açıklayıp geçebiliriz. Ama yine de Türkiye'den birkaç örnek daha verip bu savı ortaya atanları düşünmeye sevk edelim: Muhsin Ertuğrul'u, Münir Nurettin Selçuk'u, Karacaoğlan'ı, Fuzuli'yi, İhsan Oktay Anar'ı, Orhan Pamuk'u değerlendirirken, öncelikle onların "sanat"çı olduklarını kabul edip söze başlamamız gerekir.

"Fuzuli sarayın adamıdır, Pamuk veya Anar ise postmoderndir, bu yüzden yazdıkları okunmuyor…" diye başlayınca ciddiye alınmayız. "Gülün Adı" nın yazarı Umberto Eco da postmodern bir yazardır. Gabriel Garcia Marquez'in eserleri "büyülü gerçekçilik" olarak adlandırılır. Şimdi Eco'yu, Marquez'i nereye koyacağız? Keza İdil Biret, Şıvan Perwer, Arif Sağ ve Fazıl Say bildiğim kadarıyla sosyalist değiller (keşke olsalardı). Ee bu isimlerini saydığım insanlar sanatçı değiller mi? Kurulacak sosyalist dünyada yerleri olmayacak mı? Yoksa enstrümanlarını ellerinden alıp onları taş kırmaya mı yollayacağız.

Keza, T. S. Eliot "gericidir" ama dönemindeki edebi biçimlerden daha ötede kimi "ilerici" deneysel teknikleri seçmiştir ve Eliot, 20. Yüzyılın önde gelen yazarları arasında sayılır. Keza Eliot gibi gerici saflarda yer alan Condrad'ın "Notsromo"sunun edebi-estetik başarısı yok sayılamaz

Görüldüğü gibi, "İşçi sınıfına (davasına) hizmet etmeyen sanat, sanat değildir" saptaması sorunludur.

Diğer yandan, evet, Lenin sosyalizmin inşası döneminde sanatçıların partili olmasını önermiş, sanatın sosyalizm davasına hizmet etmesi gerektiğini söylemiştir. Ama "Diğerleri sanatçı değildir, ürettikleri sanat değildir, tez zamanda kelleleri vurula" dememiştir. Bu o koşullarda parti politikasıdır. Sosyalist kültür de geleceğin tasavvurudur. Gelecekte, sınıfsız toplumda proletarya da kalmayacaktır. Dolayısıyla "Proleterya kültürünün" değil, geleceğin "Sosyalist Kültürünü" oluşturmak için bu günden harcanan çabalardan söz edilebilir. Lenin, "Proletarya kültürü savunulamaz, tüccarların (burjuva b.n.) kültürünü öğrenmemiz bile daha önemlidir." demiştir. Bunun nedeni açıktır. Proleterlerin, işten arta kalan zamanlarında "sanata zaman ayıracak mecalleri" (İstisnalar olsa bile) kalmamaktadır. Bu bir gerçekliktir. İşte sosyalistlerin amacı bu gerçekliği değiştirmek olmalıdır. "Başka bir dünya mümkün" şiarını, "Herkesin sanat yapabileceği ya da sanattan yararlanabileceği bir dünya" olarak da okuyabiliriz.

Marksist estetik var mı ve sanat "üst yapı" öğesi mi?

"Sanat nedir" sorusuna yanıt ararken, Marks'ın yanı sıra sanat felsefesine katkı sunan Marksist ya da Marksizan filozoflara - araştırmacılara da başvurmak gerekir. Zira Marksizm, sanıldığının aksine sanat ve estetik üzerine kapsamlı eğilen bir felsefi düşünce değildir. Ama tabi Marks ve Engels de sanat meselesi hakkında kafa yormuşlar ve değinilerde bulunmuşlardır.

Öncelikle altını çizeyim: Marksizm için sanat, toplumun "üstyapısının" bir parçasıdır. Ama sanatın özerkliği de söz konusudur. Engels, "Feurbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu'na düştüğü notta, sanatın, çok daha az ideolojik olmasından dolayı siyasal ve ekonomik kuramdan çok daha zengin ve çok daha "opak" olduğunu ifade eder. Sanatın ideolojiyle bağının, egemen sınıfın çıkarlarını çok daha açık biçimde somutlaştıran hukuk ve siyasal kuramdan çok daha karmaşık olduğunu öne sürer. 1890'da Joseph Bloch'a yazdığı mektupta konuyu şöyle açıklamıştır: " Materyalist tarih anlayışına göre tarihteki belirleyici etmen son kertede gerçek yaşamdaki üretim ve yeniden üretimdir. (…) Ekonomik durum (alt yapı) temeldir. Ancak üst yapının çeşitli öğeleri (…) tarihsel mücadeleler üzerinde kendi etkilerini gösterir."

Sanat - Edebiyat, üst yapının parçası olabilir; gelgelelim yalnızca ekonomik altyapının edilgin bir yansıması değildir. Marks da Engels gibi, alt yapının üst yapıyı doğrudan dönüştürdüğü mekanik algıyı reddeder. Grundrisse'de, alt yapı ile üst yapı ilişkisinin simetrik olmadığını belirtmiştir. Üst yapı öğelerinden olan sanat, kendi iç evrimine sahiptir. Bu evrim sınıf mücadelesinin ya da ekonomik durumun salt (basit) bir ifadesi – tekrarı – birebir yansıması değildir. Üst yapının öğeleri sürekli olarak geriye (bazen de çok ileriye) doğru tepki verip ekonomik alt yapıya da etki eder. Tarihe ilişkin materyalist kuram, sanatın kendi başına tarihin akışını değiştireceği tezini reddeder. Ancak sanatın bu değişimde etkin bir öğe olduğunda da ısrar eder. Marks, alt yapı- üst yapı ilişkisinin mekanik - birebir eşitleneceği yanlış algısına karşı Yunan sanatını örnek vermiştir. "En büyük sanatsal gelişmelerin üretici güçlerin en yüksek gelişimine bağlı olmadığı, sanatın gelişmiş olduğu ancak ekonomik açıdan gelişmemiş bir toplum olan Yunanlılar örneğinde kanıtlarıyla açıktır." diye Marks'tan aktaran Eagleton'a göre "ideoloji", asla egemen sınıfın düşüncelerinin basit bir yansıması değildir. Aksine dünyaya ilişkin çatışmalı, hatta çelişkili görüşleri kapsayan, daima karmaşık bir fenomendir. "Bilimsel bir (Marksist) eleştiri; ideolojiyi, sanata hem bağlayan hem de aralarına mesafe koyan ilkeyi bulmaya çalışır…"

Fransız Marksist filozof Althusser, sanatın "etik" gibi doğrudan ideolojiye indirgenemeyeceğini iddia eder. Onun için "bilgi", katı anlamda 'bilimsel bilgi'dir. Yani bir romanın sunduğu değil. Bilim ile sanat arasındaki fark: Aynı nesnelerle ayrı yolları kullanarak uğraşmalarıdır.

Konuyu uzatabiliriz. Ancak ana temadan uzaklaşma tehlikesi olduğundan burada "virgül" koymayı tercih ediyorum.

Sonsöz

Bu yazıyı, sorular ve alt başlıklarla sanat hakkında kelam etmeye çalışan, "ev halkından" bir yazarın bitmemiş çalışması var sayın. Yazım katkı ve eleştiriye açıktır. Sosyalizmin öncelikle insan sevgisiyle örülmüş bir öğreti olduğunu, bu öğretinin insan yaşamına, renklerine verdiği değer ve saygıyı unutmadan "ahlâk, sanat ve hayat" üzerine kelam etmek gerekiyor diye düşündüğümü belirtmeliyim. Yönetici olmanın imtiyaz değil, fazladan yük, angarya sayılacağı, Yesenin'lerin, Mayakovski'lerin intihar etmeyeceği, Edma Goldman'ların dilediği gibi dans edebileceği, kadınların makyaj yaptığı için toplama kamplarına yollanmadığı, sanatçıların devlet, piyasa ve mahalle baskısı olmadan diledikleri gibi sanat icra edebileceği bir sosyalist toplum modelidir sözünü ettiğim.

Sevginin, aşkın, özgürlük ve eşitliğin hâkim olacağı dünya diyorum ben buna…

okayadil@hotmail.com

Not: Bu yazının bir bölümü Güney Dergisi Ocak-Şubat-Mart 2014 sayısında yayınlanmıştır.

ADİL OKAY

Kaynakça:
Terry Eagleton, Marksizm ve Edebiyat Eleştirisi, İletişim yayınları, İstanbul, 2012.
F. Engels, K. Marx, Sanat ve Edebiyat üzerine, Birikim yayınları, İstanbul, 2011.
Celal Soycan ile sanat Söyleşileri notları. 2014.
Metin Çolak, "Georg Lukacs'ı yeniden düşünmek", FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi), 2011 Güz, sayı: 12
Ünsal Oskay, "Kahraman ve 'Tragedya Açısından Lukacs, Brecht ve Benjamin", http://www.halksahnesi.org/incelemeler/kahraman_tragedya/kahraman_tragedya.htm, (2 Şubat 2011).
Berna Moran, Edebiyat Kuramları ve Eleştiri, (İstanbul: İletişim Yayınları, 1999)
Benjamın, Walter, "Brecht'le söyleşiler", çev: Bülent Aksoy, Birikim, cilt 2, sayı 7, (1975).
Horkheımer, Max & Theodor W. Adorno, Aydınlanmanın Diyalektiği I-II, Çev: Oğuz Özügül, (İstanbul: Kabalcı, 1995)

YANSIMA

saraylarının içinde toplanıp hükmümü verenler
saraylarının dışında hükümsüzdürler
korumasız bir adım atamazlar

saraylarının önünde dik duran muhafızlar
içerde masa başındaki hükümdarlarının
gerilmiş asık yüzlerini satarlar

kazara, ola ki bir gün hükümdarlarının
hükümlerini bıraksalar da kapılarının önüne
başı dik gezemezler
kendi gözlerindedir hükümdarları

ERCAN CENGİZ

DİRENÇ

RESİM: ALBERT BİERSTADT

sevincimizi linç edemezler
erinçsiz akşamlar

talan edemezler gönencimizi
hain ve kıskanç gözler

solduramaz sevdamızın rengini
ezinçli ruhlar

direncini kıramazlar kalbimizin
korkunç fırtınalar

yok edemezler dayancımızı
usanç yüklü bulutlar

bizi tutsak edemezler ürkünç yaşama
ne diktatörler ne de devasa kentler

HIZIR İRFAN ÖNDER

İTTİM SONSUZLUĞA

kırmızı oda'nın düşündesin
sonsuzluk bir adım daha attı
seninle

valery'nin şiirindeki dansta
eliot'un kırık köprüsünde
dağıldı kitabım
seninle

hiçlikten gelen imgem
nefsi körelen moleküllerin
bitimsiz rüyasında oldum
seninle

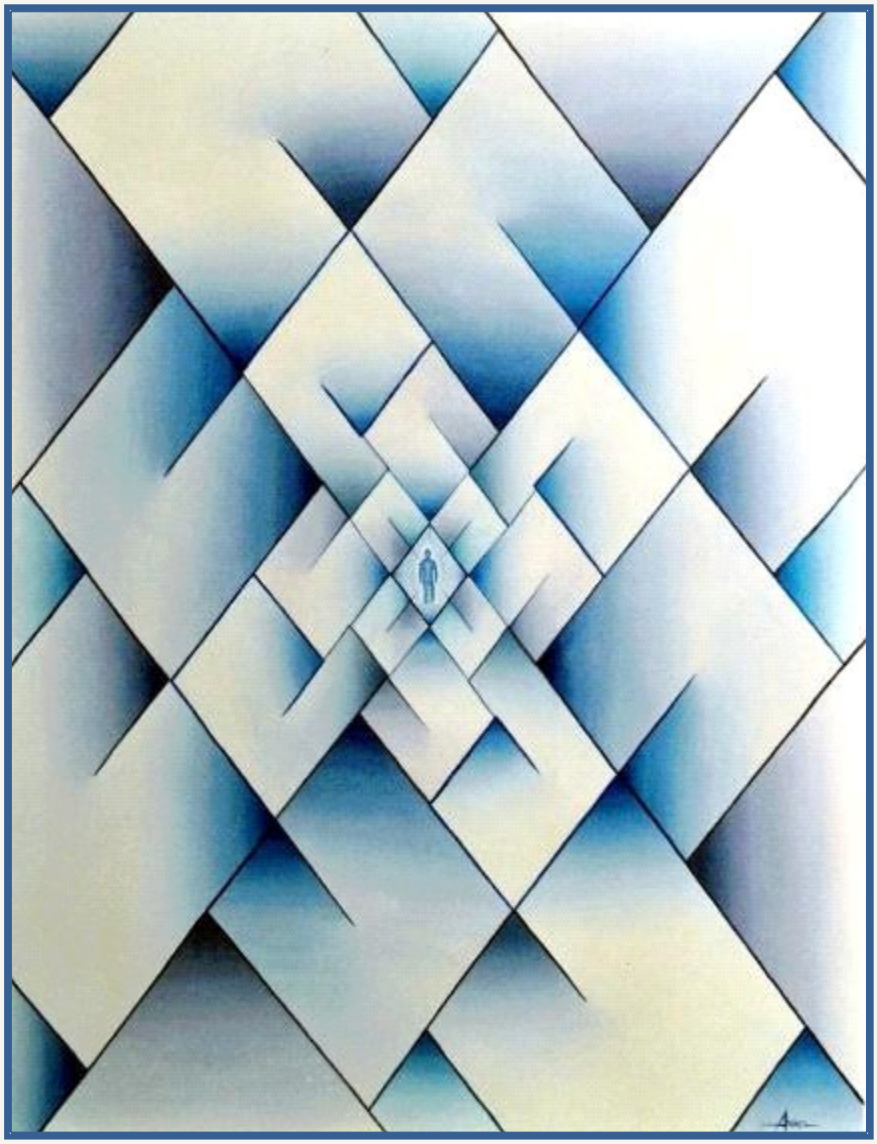
hayatı seslendirdin
Filmimde!

NİSA LEYLA

YALNIZLIK PARADİGMASININ YENİ YÜZÜ
-Denemediğim Yazı-

Haldun HAKMAN

RESİM:FRÉDÉRİC ANDRES

Üç aşağı beş yukarı konuşmalara düşmüş sözde "aşk hallerinin" bir tür kendi yalnızlığına bulaşması, işte olmayacak son şeylerden dediğim bir biçimde patladığında, ilkönce aşk ve aşık söylemlerine güvenimi yitirmeye başladım.

Bu önemli değildi güvensiz aşık söylemlerindeki aşkı çokca yaşamış-lığıma, yani yalnızlığıma verirdim elimi, yeter ki yadsımanın yadsınmasında güvenilir bir el olsun diye bunca yaşamı hiç sakınmadan harman yerindeki toz gibi attığımın resmidir dediğim resim arap çıktı...

Siyahlar beyaza dönünce yüzüm yandı hep...Bildiğimin tersi çıktı bilinçlerin tarihinde adı bile koyulamayan soytarı-lıkları...Ya da bilmem kime karşı anlaksal yapıları... Bana karşı olması en olmaz-lanmış yüzüyle resimlerde geziyordu, kendi varoluşunda yansıyan mekanizma-larının olumsuzluğu freud`un yanlışıydı..

Öyle ya ona bir göndermede de ben bulunurken inciniyordu en yalnız olduğunu sanan kalabalık bir akıl!

Aklın kalabalıklaşması kaç senede oluşursa oluşsun, bundan öte ve gayrı konuşulacak sözleri bitiren bir yalnızlık türü icat ettiğini sanan akıl kendi sözde yalnızlığıyla başka yalnızlıkları suçlamaya artık yetiyordu!...El veren ellerin el olduğuyla meşgul akılları sevecen paylaşmaklıklara da yetmiyordu...Elini çektiğinde ellerine sitemsel akılların göndermelerine iniyordu düzeyler...

Düzeysizliklerin muhteşem akıl yürütmelerine yalnız bilincin aklı yetmediğinde vazgeçer diyen bir sesle seslendim...Yalnızım anlasana!...

Hep yalnızdım !...

Her zaman yalnızlığımın paylaşımlarındaki buçuk sözleri çekmek zorunda kalmakla kırıldığım düzeyleri belli etmesem de, sanırım aklımın güzergahındaydım ey insan...

Aldığın herşeyi sana vermekle meşguldüm kendimde...Alamadıkların ise sonradan benim yanlızlık bilincimin bir yansısı olsa da kalabalıklarına denk geldi...

Öyle ya sen seviyordun...Herkesi sevebilme potansiyelini kinetik enerjilerine dönüştürmekle uğraş içindeydin...

Tıpırtılarla, pıtırtılarla...

Kırmızıya ad koymadan gezinen bir dünyada sadece kendiyle ve yazınla uğraşma tavrına bazen çok kızan bir yüz kızarıklığına bırakıp yalnızlığı...gidiyordu sevginin en özlüsü...söylemin eylemlisi...

Yazı yazmanın en ilki ve en sonu arasındaki aralığı bilenler ve bilmeyenler arasındaki ayrılığı ayırdedemedin...

Eleştirdiğin bilincinde bile eleştirinin allahı duruyordu yerli yerinde hâlâ...sadece eleştirelde kalmanın özeleştirisini, başkalarının, hem de yazınsal biçimde istediğinde yazınsal olarak en güzel anında tüketiyordun...

Marquez`in ne boktan(!) bir güney amerikalı olduğunu bile algılamadan tapıncın konağına taşıdın onu... Çünkü güncelin ifade biçimlerini sağlam duruşlu yazın insanlarıyla yıkamak, ya da yalpalayan ama gene de kendi içinde sağlamca kendine son veren insanlar örneklemleriyle yapmaya çalışmak!...Marquez`in ise hiç bir günahı yoktu Lâtin olmaktan gayrı...

Yazarı kendinden ayırdedemeden severek yazarın varoluş bilincine en yalnızlığı ekledin...

Yaşanmış yaşamları yüceltip sonra yeniden yaşamaya çalışanları küçümsedin.

Marquez kadar boktan insanlar var (!) Anadolu zindanında`da ! Ya da o kadar yüce!

Bu söylemleri sonlandırıyorum kendi yalnızlığımda ve sen(her kim isen) sensiz olmaya karar verdiğimin resminin yazısını yazıyorum...

Varoluş bilincinin her anında yalnızlık paradigmalarının oluştuğunu tarih bilincine çıkaramayan sana(Bu yazıyı okuyan ve öyle duyumsayan her kese) gönderdiğim kendi başıma yaşadığım bir yalnızlık bilincimi okuduğunuz için teşekkür bile etmiyorum size!...

Bencilliğin her anında donan duruşunuzla, bilinçaltınızı sorgulamak için gereksinim duyduğunuz, ve kullanıp attığınız her tür süreç, sizin yeniden üretmekteki eksikliğinizdir.

Bu, homo sapiens sapiens olan size, bu aşamadaki en son söylemimdir...

Kalabalık bir duyguda yalnızlık iddiası ise soytarılıktır!

İnsan sevgiden sözedince kalabalıklaşır, oysa sevgi yalnız başına yaşanabilecek, ama çok fazla paylaşılabilecek bir yeniden üretim sürecinin adıdır...

Yoksa olmaz, sevginin yalnızlaşması...

Kendinizi ve ideolojiyi aldatmayınız sevgi kavramlarıyla...Sevgiyi bulmadan yitirmek savları ise işte sadece Marquez usta`nın Yüz Yıllık Yalnızlık kitabında anlattığı ama sizin popüler bir kültüre kurban ettiğiniz özde yatıyor!

Latin Amerikanın kurban kültürünü bile yeterince algılamayışınızda, hele hele moda bilince şapka çıkarışınızda yatıyor ! Aztek ve Maya`dan İnka`ya inemeyişinizde ya da tam tersine oradan çıkamayışınızda yatıyor.

HALDUN HAKMAN

Sonsuz bir zaman...

Not: Kimse`ye yazdım, Kimse`ye yazmadım !...

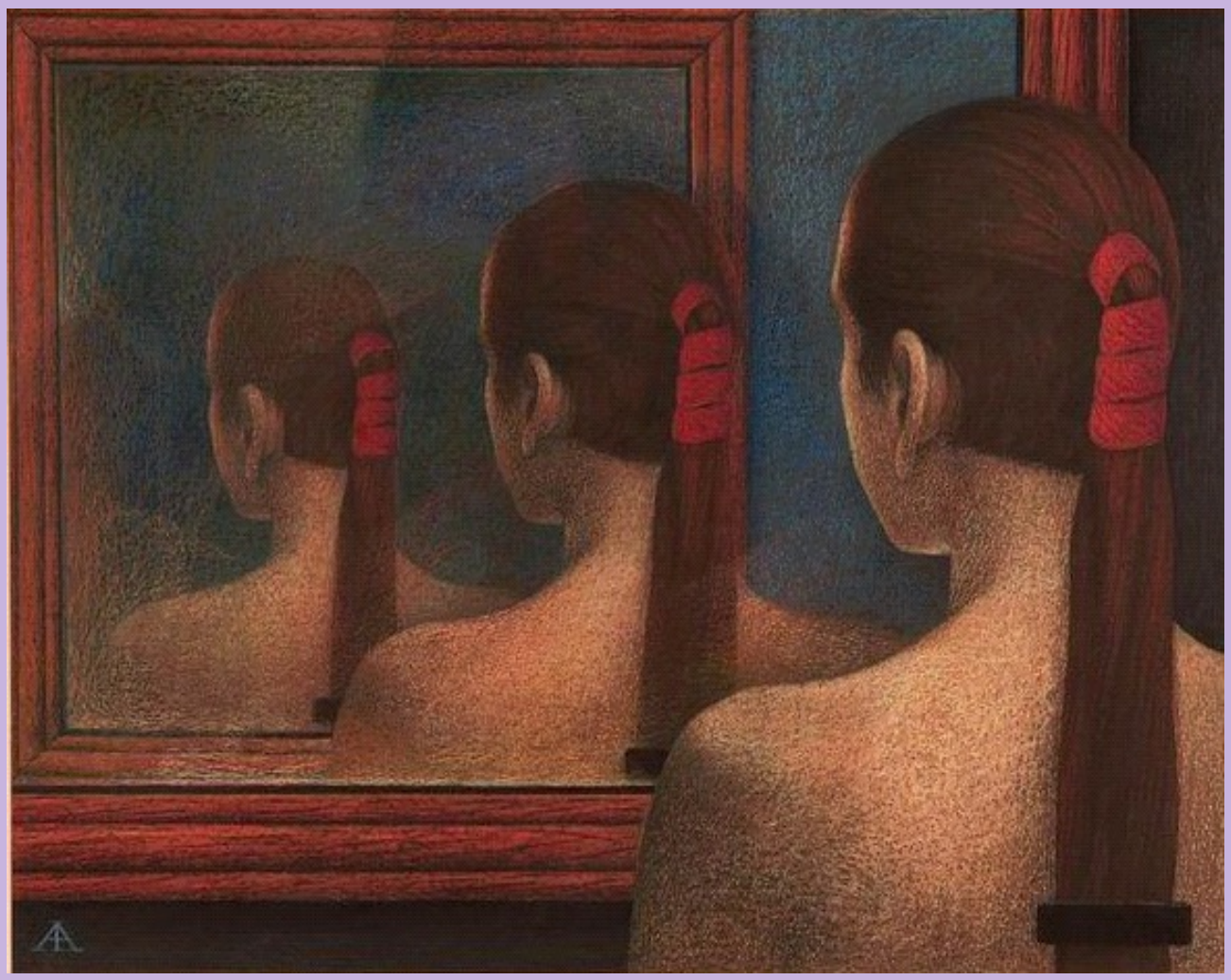
YÜKSEK SÖYLE

Bir baharı hapsedemem
Düşlerime
Yüksek söylerim şarkımızı
Derin göz çukurudur acılar
Ateş gövdelerimizde
Bir çift kanatta gün ıslak
Geniş yollarda mevsim ılık
Kuşların sesi değmeden bulutlara
Birlikte söyleyelim
Kalabalığın orta yerine düşen
Yaprağın rengini
Bir yudum suda
Yüksek söyle
Bıkıp usanmadan
Harlanan sesle
Başlarımızın omuzlarda durduğunu

BURCU TÜRKER

ADAK / Sevda Zeynep KARADAĞ

RESİM: AYDIN AYAN

birazdan öleceğim
benim içindir şehirler
cadı kazanı her sokak
ve şu çenesi düşük evler

cümle aleme ibret için
sözün zinasında basıldım
renkli beyaz demeden
bir güzel kaynadım
toplanıp gitti odalar
ardında kirli duvarlar
bırakarak

II
babama göre eksik eteğim
çingene pembesi fırfırlı
anama göre sevmeli bir heykeli-ölesiye-
içkisi yok
kumarı yok
kocamalı bir yastıkda
taştan huzur oymalı

aşk dediğin nedir ki zaten
bir kaç kuru öpüş
bir kaç ayıp söz
-heykeller yalan söylemez madem-

III
kötü bir kadın olmanın
en kolay yoluydu belki
ciğerlerimde bekleşen
şu yerli tütün telaşı
ve sefil bir kirlinin
günahkar adanmışlığı

vaktiyle dediydi
bir dost-vefalı-
sakla günahlarını
boya yüzünü
sofraya öyle otur

IV
biraz pudra
biraz allık
şuraya bir ben
alnıma bir tutam perçem
-maaş alınca ilk iş
röfleyi siyaha boyatmalı-

baktı beğendi ayna
bütün lekelerim kapandı
çok güzel oldum
çok da ahlaklı
önümde dize geldi kapılar
mana tamamlandı

V
şekilsiz şekil
küflü dal
geçmişi anımsatan
işgüzar şarkılar
-kapattım-
münasebetsiz bir yığın fotograf
-yaktım-
ve tövbe etti
kirpiğimin ucunda ziyan
durup son kez aynaya baktım

her yolun sonu
kadına biçilmiş infaz
dinledim
babamın dili paslı giyotin
yeniden
yeniden
yeniden kanatarak anlattı

VI
sustum sustum
sustum da boğuldum
hünerliydi anamın su yoğuran elleri
sabrıyla bana bir ben daha doğurdu

gece yağan kar
gibiydi zaman
sessiz ve
hilekar
öl dediler öldüm
sol elimde araf
ince
dar
yirmiiki ayar

VII
dilime kefen
dilime mühür
bileklerime burma kelepçe
günah yiyen açlığıma
beşi bir yerdeler
çok zenginim şimdi
söyleyin o da ölsün

"gamzedeyim deva bulmam"

kim demiş çok üzgün
çok mutsuzum
zaten hiç sevmedim
çoktan unuttum ben onu
- şarkı mı ? -
öylesine dilime dolandı

VIII
kadındım
bir adama
oğul ağacından adak
bir keresinde başka bir heykeli
öptüydüm
adağı hiçe sayarak

babalar

kocalar
kocaman yasak aşklar
gün ortası ay vaktiyim
geç kalınmış cenaze

birazdan öleceğim
geceyi aralık bırakın

SEVDA ZEYNEP KARADAĞ

DELİ YÜREK

coş deli gönül çoş
engel tanıma
gah yeraltından volkan gibi yürü
gah bulutlar üzerinden rüzgar gibi es
setleri,statükoları yık
ayrıcalıkları ayaklar altına al
kutsal olana saldır
düşmanın çok dostun az olsun.
varsın şeytan taşlayıcılar seni taşlasın
bir efendinin buyruğuyla taş atanlar
sıraya dizilsinler.
bu dünyada insanca yaşadım diyebilmek
için
bunu göze almalısın.
coş deli gönül
insanca yaşadım diye bilmek için
ter temiz alnında yara izleri olsun
bedeninde işkence izleri
koynunda emzirdiğin kavgan olsun.
yüreğinde aşk acısı,
ruhunda sevgiliye armağanlar olsun
büyüttüğün çiçekleri
demet demet sevgiyle sun.
ne bir pişmanlık olsun
ne bir şikayet,
tek şikayetin ölümden olsun.

HIDIR KARAKUŞ

Soma'da Katledilen TANE'lere AĞIT

Vildan SEVİL

Yüzlerce metre derinlikte, kapkara kömürün içinde, koyu karanlığın dibinde ulaştı karbonmonoksit zehri sana…

Kapkara, kilometrelerce uzanıp giden galerilerin içinde, o tek kişilik sırat köprülerinde ileri mi gitsen, geri mi gitsen? Umudu öldürmeden nasıl ulaşsan günün bembeyaz ışığına? Nasıl?…

Senden önce fenalaşan arkadaşını omzuna yüklerken, nefesin iyice tükenirken nasıl ulaşsan gün ışığına? Nasıl?…

Arızalı olduğu bilinen trafo patlar, "Üretim aksamasın, kâr azalmasın" diye iş durdurulmaz; karbonmonoksit zehirler, boğar seni kapkaranlık galerilerde…

Grizu patlar, yanar kavrulursun kapkaranlık galerilerde…

Derme çatma galeriler çöker, ezilirsin kapkaranlık galerilerde, ölürsün

BANA YİNE AĞIT YAKMAK DÜŞER

Sen artık, Ali, Ahmet, Mehmet, Erol, Hasan, Hüseyin değilsin!

Sen artık, "CAN" değilsin!

Sen artık, "KİŞİ" bile değilsin!

Sen artık, "TANE"sin, "RAKAM"sın oy verdiğin bakanının dilinde.

Daha önce de "TELEF OLDU" demişti bir başka bakanın senin ölümüne...

Ne acımasızdır, ne dikenlidir azgın, vahşi, sömürgen kapitilizmin dili bile...

Ölen TANE'sin SEN!

Ölmezsin, katledilmezsin, TELEF olursun sen!

Söylerim söylerim de dinlemezsin.

BANA YİNE AĞIT YAKMAK DÜŞER

Madende, tersanede, inşaatta TELEF olan TANE'sin sen!

"Bilmem kaç tane ölü" TANE'sin!

"Bilmem kaç tane yaralı" TANE'sin!

"Bilmem kaç tane kurtarılan" TANE'sin!

Çoğu zaman sayısı tam bilinmeyen TANE!

VE SONRA... ŞEHİT'sin sen! ŞEHİT olan TANE!

Sayısı sürekli artan ŞEHİT TANE!

BANA YİNE AĞIT YAKMAK DÜŞER

İş güvenliği yatırım ister. Yatırım kârdan zarar ve kısa sürede elde edilen görülmemiş zenginliğin gecikmesi demektir.

Yatırım, maliyet artışı demektir. Senin canın için yatırım yapılırsa bir ton kömürün Türkiye Kömür İşletmeleri dönemindeki maliyeti 140 dolardan 24 dolara düşmez ki özel sektörün, patronun elinde...

Maliyet, 40-50 dolara bile yükselse azalır patronun kârı. Cana kıyar ama kâra kıyılmaz kapitalizm... "Can" dediğin nedir? Alt tarafı TANE.

Sen, az ücretle çok çalışmalısın.

Sendikalı, sigortalı olmamalısın. Hak hukuk ararsın sonra. İşsiz ordusu kapıda. Boğaz tokluğuna çalışmalısın. Taşeronluk ne için icat edildi, neden çığ gibi büyüdü? Sendikalar neden çökertildi? Maliyet düşsün diye.

İşgüvenliği için yatırım, göz boyayacak kadar yeter. Can mı önemli, kâr mı?

Sen CAN değilsin. KİŞİ bile değilsin. TANESİN sen, TANESİN!

Kalifiye teknik eleman, eğitilen işçi, kontrol mühendislerinin sayısını artırmak, makinelerin bakımı ve gelişen teknolojiye göre yenilemek... Hepsi maliyet artışı demek. Yüzde kaç yüz kârın eksilmesi demek.

Varsın üniversitelerden yetişen mühendisler, iş bulamasın. Mühim olan kârdır efendim, kârdır.

Bunun adı, acımasız, sömürgen, vahşet saçan KAPİTALİZM'dir.

Kapitalizmde sen TANE'sin. TELEF olmak zorundasın.

Hastaneler senle dolar. Buzhanelere dizilir cansız bedenler. Yakınların seni arar arar ya bulur ya bulamaz.

Söyledim söyledim ama dinlemedin.

BANA YİNE AĞIT YAKMAK DÜŞER

Son yerel seçimlerde yövmiyeni kesmediler ama gitmezsen diye yemek fişlerini topladılar. Baretini aldın, otobüslere bindirildin, sarı başlıklı sel oldun, Manisa'ya akıtıldın.

Saltanatın ve zenginliğin doruğuna 12 yılda ulaşanların hırçın, yalanla dolu nutuklarını dinledin. Gitmeseydin işten atılacaktın, gittin.

Baretini kaldırıp selama durdun, alkışladın.

Döndün geldin, kapkaranlık galerilere indin, kâr hırsının kurbanı oldun.

Bakanın sana TANE dedi.

Başbakanın ise "Bunlar olağan şeylerdir. Literatürde iş kazası diye bir şey vardır." dedi.

Buzhanelere dizildi cansız bedenler...

Kamyonlar dolusu tabut, yetmedi o bedenlere.

Söyledim söyledim, dinlemedin.

BANA YİNE AĞIT YAKMAK DÜŞER

VİLDAN SEVİL

14.05.2014

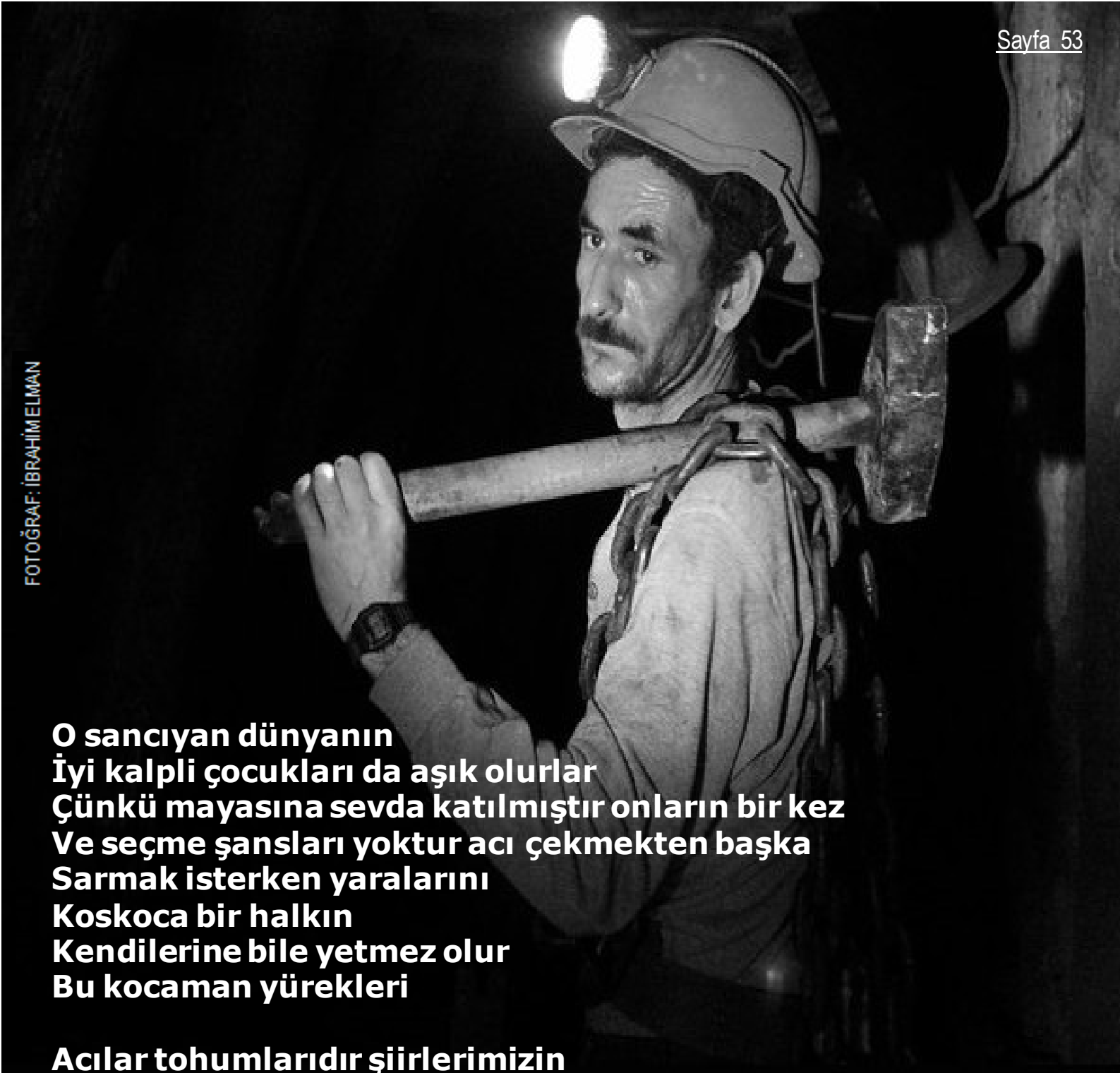

ACILAR TOHUMLARIDIR ŞİİRLERİMİZİN

Melih COŞKUN

Acılar tohumlarıdır şiirlerimizin
Mürekkebidir en güzel dizelerimizin
Kırarak daralan bir göğsün kafesini
Yazılır her akşam kentin yoksul duvarlarına

Bir koyu kızılı ararken gün batımında
Ve sahip olamadıkların
Gömülürken güneşle beraber o uzak sulara
Bambaşka bir duyguyla sarsılır fikrin

FOTOĞRAF: İBRAHİM ELMAN

O sancıyan dünyanın
İyi kalpli çocukları da aşık olurlar
Çünkü mayasına sevda katılmıştır onların bir kez
Ve seçme şansları yoktur acı çekmekten başka
Sarmak isterken yaralarını
Koskoca bir halkın
Kendilerine bile yetmez olur
Bu kocaman yürekleri

Acılar tohumlarıdır şiirlerimizin
Mürekkebidir en güzel dizelerimizin
O iyi yürekli çocuklarının hikayelerini anlatırlar
Akşamüstünün kızıl göğü çevirirken yüzünü ağır ağır siyaha
Yola koyulurlar aşk çağının o sürgün yürekleri
Çıkmaz sokaklarda dövüştüklerini bile bile...

MELİH COŞKUN

23 Mayıs 2003

PANORAMA / A. KARABAĞ

1.
Yüreğinden yaralı bir kuş öter
Kanatları kızıl bayraklı
Hal böyleyken ötmez
Öter gibi görünür

Bir sayfadır tarihin güncesinde
Gündüzleri karlı Moskova
Geceleri kavalyeli San Petersburg'tur
İçinden yaralı bir kuş öter
Hal böyleyken ötmez
Öter gibi görülür

Kim çalmış ormandaki kafesini
Kim yakmış evrensel konserlerini
Kim oynamış aşkı aşkın umutlarıyla
Neden suskundur büyük yazanlar
Romanı da yazılmaz erken düşüşlerin

Düğümü kendisinde olan
Bir bunalımdır baş aşağı gidişin
Şarkıları sönen bestecilerin
Adı Kiev'dir Bakû'dur
Tiflis'tir Gorki'dir
Stalingrad'dır Erivan'dır
Taşkent'tir Duşanbe'dir
Adı Volga'dır Obi'dir
Yenisey'dir durgun Don'dur
Mavi gözlü Baykal'dır Onega'dır

Öylesine masalsı mesajdır ki
Ermitaj Sanat Müzesi'nden
Nevski Bulvarı'nca
Neva Nehri'yle Baltık sıcağına akar
Meçhul asker anıtlarından
Emek kahramanlarına kadar
Ve liderlere kadar
Heykellerimiz sökülür
Sürüklenir leş gibi
Ve fırlatılıp atılırlar
Sıkılmış limon gibi
Nedendir demez usta yapıcılar
Dudakları çatlamış kalemlerin
Ve bizler de donuyoruz
Gelişmeleri kavramakta yetersiz kalıyoruz
Eğrisiyle doğrusuyla biz

Bir kaçınılmaz dönemeciyiz

Ve bizler ancak bizce yargılanabiliriz

Ve sonra ve sonrası deriz
İyi güzel de yığınlar nerede
Her şeyimizle biz bize aitiz
Bir kentin bir kenar semtinde
Ya da sakin bir bahçesinde

→

Bizi koruma altına alabilirdiniz
Ve sonra ve sonrası deriz
Yapmadınız belki de düşünemediniz
Elbette sorarız bizden sonrakilere
İyi güzel de yığınlar ne halde
Çünkü biz sizlerle beraberdik
Ve toplumsal çöküşün
Karşı konulmaz bir başka yükselişine açık
Kolayca ama kolayca aşılan bir evresiydik
Ve sıkça abartıldığı gibi
Halklarımızın bizden dolayı
Kayıpları olmamıştır

2.
Dilinden yaralı bir kuş öter
Kanatları mı tutulmuş
Günleri mi sayılı
Hal böyleyken ötmez
Öter gibi görünür
Varşova'da bir pazar yerinde
Satıcaların türküsünde
Frederik Şopen'in heykeline konar
Hal böyleyken konmaz
Konar gibi görülür

İsimlerimiz kazılır levhalardan
Resimlerimiz indirilir duvarlardan
Yazılarımız imha edilir
Ve sonrası ve sonrasında sorarız
İyi güzel de yığınlar ne halde
Çünkü biz olumlu ve olumsuzluklarımızla
Bir bütünüz ve bir kilometre
Taşıyız tarihin kulvarında
Ve o kadar da fena değildi koşumuz

Yazdıklarımız sahnelediklerimiz
Çizdiklerimiz seslendirdiklerimiz
Ve bize ait ne varsa
Mütevazı bir kentin
Mütevazı bir köşesinde
Koruma altına alabilirdiniz
Almadınız elbette soracağız
İyi güzel de yığınlar ne halde

3.
Ve gazeteler yazar
Televizyonlar yayınlar
Papa Jean Paul II'yi milyonlar
Evet milyonlar karşılıyor

4.
Ve bir gazete yazar
Newroz Bayramı'nda Diyarbakır'da
Beş yüz bini aşan bir kitle toplandı

5.
Bir kuş tüner duvarlara
Üşümüş kanı çekilmiş üşümekten
Hal böyleyken tünemez
Tüner gibi görünür
Duvarlar yıkılır üstüne
Berlin Duvarı yıkılır altına
Hal bu ki duvarlar yıkılmaz

Yeni duvarlar örerler içimize

6.
Ve bir gazete yazar
Dünyada her yıl altı milyon
Çocuk bakımsızlıktan ölüyor

7.
Ufkundan bereli bir kuş öter
Zamanın düşkünlüğüne karşın
Ufkun bir ucu Bükreş'te
Bir ucu Budapeşte'de
Kıvılcımları Sofya'dan
Hal böyleyken ötmez
Öter gibi görülür
Eşiyle birlikte Elanalar
Kurşuna dizilmeyebilirlerdi
Ve onlar konuşurlar
İyi güzel de yığınlar ne halde
Oysa bizler
Kurşuna dizilecek kadar
Suç işlemdik

8.
Bir kuş uçar görünür mecalsız
Prag'ta Vaklav'ın heykeline konar
Hal böyleyken konmaz
Konar gibi görülürken
Bir mesaj sunar
Bölünmekle ne kazandınız

9.
Ve bir gazete yazar
Dünya'da günde yirmibeş bin kişi
Açlık ve sefaletten ölüyor

10.
Ve gazeteler yazar
Avrupa Birliği gelişiyor
NATO yeni üyelerle güçleniyor

11.
Bir posta güvercini kanatlanır
Belgrad'dan Saraybosna üzeri
Üsküp Kosova ve Tiran'a
Konup duramaz hiçbirisine
Ödü kopar insanın
İnsan boğazlaşmasından
Hal böyleyken kanatlanmaz
Kanatlanır gibi görülür

Heykellerimiz parçalanır
Evlerimiz yıkılır
Bahçelerimiz yakılır
Kimliklerimiz yırtılır
Bir güdümlü saldırıdır sardı bizi
Ve yedi bitirdi bizi
Yani bize ait ne varsa
İyi güzel de söyler misiniz
Bizden sonra yığınlar ne halde

12.
Ve bir gazete yazar
Mülteci dolu bir gemi
Akdeniz'de karaya oturdu
Yüzlerce ölü var

13.
Ve ajanslar geçer
Şok edici haberi
İkiz gökdelenler yanıyor

ABDULLAH KARABAĞ

ŞİİR ÜZERİNE ÇIKARSAMALAR

Şiir geleceği yargılar. Onun için kapatılmak istenen geçmişler, kan ve irin ortamları, onun aslî zemini, öz nesnesidir.

BÂKİ UĞUR

Şiirsiz ihtilal, şiirsiz toplum davranışı, şiirsiz sevişmek görülmemiş bir yalnızlık, aptallık taşır.

NEVZAT ÜSTÜN

Şiir toplumsal bir başarıdır. Tek kişi de yazsa yalnızlığın en içinden de yazsa, kendinden başka kimseye seslenmese de, göründüğü toplumsal ortamdan çekip çıkaramayız şiiri. Toplum örgüsünden soyutlanmış şiir, yitirmiştir kendini.

NERMİ UYGUR

Korkunç canavarlıklara karşı dünyada en kesin biçimde karşı duran güç, şiirdir. İşte bu yüzden fırtınaların saati aynı zamanda şiirin de saatidir.

JOHN BERGER

DİZELERDE "ŞİİR VE ŞAİR"

şiirin
dingin sulara değil,
sert fırtınalara ihtiyacı var
pusulasız gezgine...
kentin ara sokaklarına...

CELÂL İNAL

Evini bir gül bahçesi
Oğlunu fidan
Şiirini bir silâh
Dostluğunu bir kale yapmayacaksan
Uğur ola sana dostum"

ALİ PÜSKÜLLÜOĞLU

Şiir, hayata atılan
Uçucu bir imzadır
Ama atan gider de sonunda
Atılan kalır

İSMAİL UYAROĞLU

"Dilimin uygarlığıdır şiir
Sevmek gönlümün uygarlığı"

ALİ YÜCE

Niceleri kayarken gökyüzünden
-bilirim
bir yıldız daha çakmaktır
o karanlık kubbeye
şiir dediğin

HÜSEYİN YURTTAŞ

"Şiirlerim yaralı bir ceylana benzer,
Dağda kurtarılmayı bekler..."

JOSE MARTİ

"Şiir, doğduğun okyanusa dönüşün.
Şiir, senden başkası olma
mutluluğun..."

ALAİN BOSQUET

"Şiir, insanın görünmez yüzü..."

ST. JOHN PERSE

"Bir şey anlatmamalı şiir,
Olmalı..."

ARCHİBALD MACLEİSH
(ÇEVİREN : CEVAT ÇAPAN)

"düşüncenin duygunun düşün sözüdür şiir
ışığın rengin sesin özün özüdür şiir
ilkyazın sarı güzün sağnak yağmurlarıyla
yıkanıp güne çıkmış yârin yüzüdür şiir"

OZAN TELLİ

DERLEYEN: A.Z.ÇAMUR

FOTO: GRETCHEN CHAPPELLE

YAŞAM VE SANATTA 1 AYIN İZDÜŞÜMÜ

YAZAR ADİL OKAY'A KOMPLO: "SALYANGOZ KABUĞUNDA FİRAR PLANI"!

Yazar Adil Okay'ı tanırsınız elbette. Dergimizde de yazı ve şiirleri yayınlanır. Okay,, uzun zamandır devrimci tutsaklarla mektuplaşmakta; gâh kızı aracılığıyla onlara balonlar göndermekte gâh kitaplar, kart postallar göndermektedir. Bu çalışmalarını "görülmüştür.org" sitesine kamu oyuna duyurdu, bu sitede mahkûmlardan gelen mektupları, resimleri, el işlerini yayınladı... Daha sonra mahkûmlardan gelen bu malzemelerle yurt içi ve yurt dışında sergiler açtı.. Başı daha önce de balonlarla ve kızının yaptığı el işlemeleriyle derde girmişti. Kızı öykünün devrimci tutsaklara gönderdiği balonlar ve el işlemeleri kimi cezaevlerinde sakıncalı bulunarak sahiplerine verilmemişti...

Karabük hapishanesinde devrimci tutsak Kasım Karataş'a gönderdiği, üzerinde kızının elindeki salyangoz bulunan kartpostaldaki salyangoz; işbilir cezaevi yöneticilerince kaçış planı olarak algılanarak Adil Okay hakkında soruşturmaya girişildi. Sorunun özünü açıklayan Adil Okay'ın açıklaması ve komploya yanıtı aşağıdadır:

"Karabük hapishanesine yolladığım bir fotoğraftan ve kartpostaldan yola çıkarak, hakkımda "cezaevinden firar örgütleme" anlamına gelecek bir suçlama ile soruşturma açıldığını, savcılığın ifademe başvurması sonucu öğrenmiş bulunuyorum. Söz konusu fotoğrafta arka planda kızım Öykü, önde ise bir salyangoz görünmektedir. İşte bu salyangoz fotoğrafının "kroki" olduğu iddia edilmektedir. El konulan diğer kartpostalda ise hapishanelere yolladığımız "işlemeli mendil" mevzusu yer almaktadr. Kızımın yaptığı bu işlemeli mendiller de bazı cezaevlerinde sahiplerine verilirken, bazılarında "sakıncalı" diye yasaklanmıştı. Daha geriye gidersem, yine kızım Öykü'nün hapishaneye yolladığı balonlar da aynı akıbete uğramış, konu basına yansımış ve TBMM'de milletvekili Akın Birdal'ın soru önergesine konu olmuştu. Dönemin Adalet Bakanı Ergin de bize verdiği yanıtta "çocuk Öykü'nün balonları hukuku gevşetir" diye uygulamayı savunmuştu. Kroki olduğu iddia edilen kartpostalı yolladığım tutsak Kasım Karataş, Yazar Hasan Mantıcı'ya yolladığı bir mektupta Karabük hapishanesinde hak ihlallerinin inanılmaz boyutlarda olduğunu

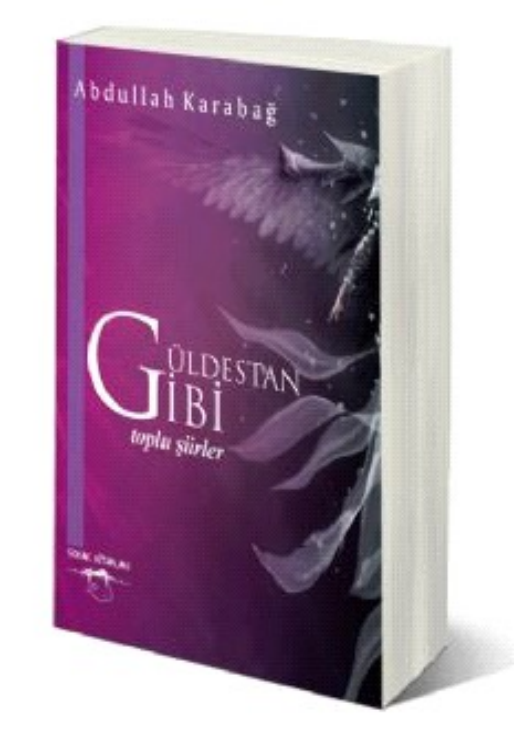
şöyle anlatıyor: "Karabük cezaevi idaresi mektupları haftada 2 gün topluyor. Yani 5 gün beklemek zorundayım. 23 yıllık hapishane hayatımda sadece burada bu uygulamayı gördüm. Başka ilk kez karşılaştığımız çok şey var ama bunları yazıp seni üzmek istemiyorum. Ama bir tanesini yazmak gerektiğine inanıyorum: Sanırım devlet Adil Okay ile yazışmamıza ambargo koymuş. Artık talimat başbakandan mı, adalet bakanlığından mı bilmiyorum. Son 6 aydır ne Okay'ların mektupları bize ulaşıyor ne de onların mektupları bize veriliyor. İnfaz hâkimliğine itirazlarımıza bile cevap verilmiyor…

Öncelikle belirteyim Kasım Karataş mektup arkadaşımdır. Şahsen tanışmadık. 23 yıldır zindanda olan Karataş, ümit ederim en kısa zamanda özgürlüğüne kavuşur ve biz tanışmış oluruz. Ancak şunun altını çizmem gerekir. Ben sadece Kasım Karataş'la değil yüzlerce tutsakla yazışıyorum. Daha dün tahliye olan gazeteci Füsun Erdoğan, devrimci avukatlar grubundan Taylan Tanay, yazar Ragıp Zarakolu, 30 yıl sonra özgürlüğüne kavuşan ve şu an aramızda olan Hasan Gülbahar da mektup arkadaşlarımdı. Onlar tahliye oldular ama henüz zindana olan tutsaklarla yazışmalarım devam etmektedir. Son kitabım Nota Bene yayınlarından çıkan "Ben çıkana kadar büyüme e mi – Görüş günlerinde Büyüyen Çocuklar…" hapishane temalıydı. Yazıştığım 100'e yakın mahpusun mektubunun yer aldığı bu kitap mecliste Hüseyin Aygün tarafından referans gösterilmişti. Ayrıca mahpusların gönderdikleri mektupları bir grup arkadaşımla beraber kurduğumuz www.gorulmustur.org sitesinde yayınlamaktayız.

Türkiye'nin birçok kentinde ve Avrupa'da İHD ve "Görülmüştür ekibi"nin desteğiyle sergilenen "Mahpus mektup ve resimleri sergisi", bana ve kızıma yollanan mektuplardan oluşmuştu. Şu anda evimde binlerce "görülmüştür" damgalı mektup bulunmaktadır. Bu benim yaşam biçimimdir. Taraflı bir yazarım. Tarafsızlık var olan düzeni beğenmektir. Statükoculuktur. Benim tarafım ezilenlerin, anadilleri yasaklanan halkların, iş cinayetlerinde hayatını kaybeden emekçilerin, şiddete uğrayan kadınların, inançları nedeniyle katledilen insanların, nükleer santrallerin, HES'lerin yıkıma uğrattığı çevrenin, özgürlük ve eşitlik idealleri uğruna zindana düşen tutsakların tarafıdır. Ben 12 Eylül darbesinden sonra Diyarbakır, Mamak, Metris gibi zindanlarda kanlarını mürekkep yapan devrimcilerin kuşağındanım. Hakkımda düzenlenen bu soruşturma nedeniyle baş eğmem.

Ancak şu soruları sormadan da geçemiyorum: Bu güne kadar 15 kitabı yayınlanan, bir dönem İHD Cezaevi komisyon başkanlığı yapan, halen Akdeniz Kent Konseyi yürütme kurulu üyesi, Fransa PEN üyesi, Türkiye Yazarlar Sendikası üyesi olan bir yazara bu komplo kuruluyorsa, memlekette sahipsiz insanlara neler yapılmaz. Devletin memurlarının bu işlere mesai ayırması, boşa masraf yapması ayrı bir eleştiri konusudur. Ekte sunduğum belgelerde göreceğiniz gibi, bu saçma sapan iddianın kaynağı –eğer derin bir komployla karşı karşıya değilsem- Karabük hapishanesi yönetimine aittir. Buradan sizin aracılığınızla çağrı yapıyorum: Hakkımda başlatılan soruşturma durdurulmalı ve Karabük hapishanesi yetkilileri hakkında "kamu imkânlarını boşa kullanmaktan ve adaleti yanıltmaktan" dolayı soruşturma açılmalıdır. 12.05.2014"

ABDULLAH KARABAĞ'IN YENİ ŞİİR KİTABI YAYINLANDI: "GÜLDESTAN GİBİ"

Dergimiz şairlerinden Fransa'da yaşayan şair Abdullah Karabağ'ın Türkçe yeni kitabı yayınlandı: "Gül Destan" Karabağ'ı uzun soluklu Türkçe ve Kürtçe yazdığı destansı şiirleriyle tanıyoruz. Bu kitabında da destan boyutlu şiirlerinin, bir ucu Kürdistan'ın kan güllerinin açtığı koyaklarındadır, bir ucu sürgünlüğün yeşerdiği gurbettedir.. Ama imgeleminde hep doğup büyüdüğü yörelerin renki, kokusu, kültürü ağır basmaktadır.

Türkçe-Kürtçe her iki dilin de gizlerinden süzdüğü imgelerle akıcı berrak dizelerle kurduüu uzun şiirler okuru düşle gerçek arasında derin bir yolculuğa çıkarıyor.

Kitap İstanbul'da Sokak Kitapları Yayınlandı. Kitabın künyesi: Güldestan Gibi, toplu şiirler, 356 sayfa, Abdullah Karabağ

2014 ULUSLARARASI ANKARA ÖYKÜ GÜNLERİ DERNEĞİ ÖYKÜ ÖDÜLÜ...

Uluslararası Ankara Öykü Günleri Demeği öykü edebiyatına yeni yazarlar kazandırmak amacıyla 2014 yılından başlayarak her yıl bir öykü ödülü verecek. Daha önce öykü kitabı yayımlanmamış yazarların öykü dosyaları arasından yapılan değerlendirmenin ardından 2014 Uluslararası Ankara Öykü Günleri Demeği Öykü Ödülü'nün sonuçları belli oldu.

Füruzan, Nursel Duruel, Ömer Türkeş, Özcan Karabulut ve Ayşegül Tözeren'den oluşan seçici kurul, Mehmet Ergün'ü kendine has bir kurgu dünyası kurabilmiş olması ve Murat Saat'i el yakan insani durumları ele alış biçimindeki incelik nedeniyle ödüle layık buldu.

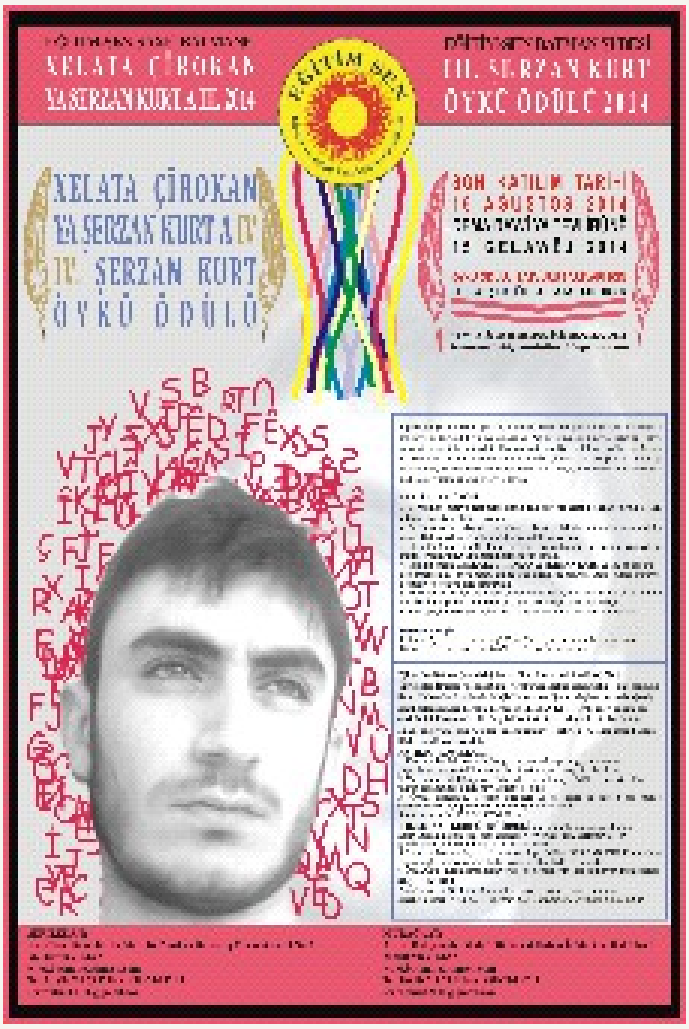
Murat Saat kimdir?

1975 Samsun Havza doğumlu. Lise mezunu ve 1999 yılında beri tutuklu. Şu anda Sincan Ankara 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde yatmakta.

Mehmet Ergün kimdir?

1977 Ankara doğumlu. Üniversite yıllarında Arayış Tiyatro Topluluğu, devamında İstanbul'da Tiyatro Firez çatısı altında çeşitli oyunların yönetmenliğini üstlendi. 2008 yılında Mülksüzler isimli aylık siyasi derginin yayınına yazar olarak katkıda bulundu. Halen İngilizce öğretmeni olarak görev yapmakta. **EDEBİYATHABER.NET**

2014 ŞERZAN KURT ÖYKÜ ÖDÜLÜ BAŞVURULARI BAŞLADI...

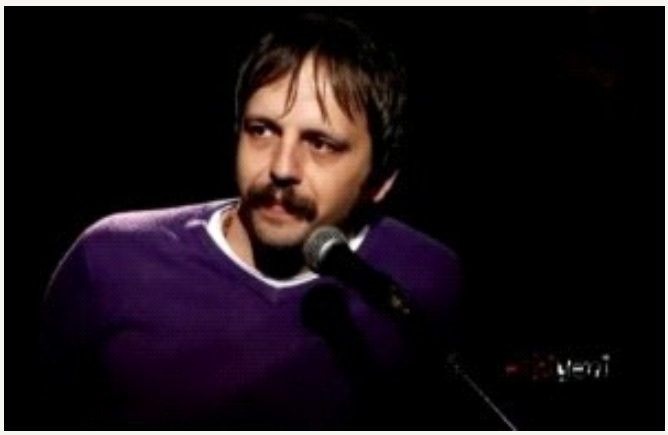
Eğitim Sen Batman Şubesi (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası) Muğla Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü İkinci sınıf öğrencisi iken 12 Mayıs 2010 tarihinde, Muğla'da yaşanan öğrenci olayları sırasında uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybeden Şerzan Kurt (1989-2010) anısına bir öykü ödülü düzenliyor.

Bu yıl dördüncüsü gerçekleştirilecek olan ödülün amacı; edebiyata özgün yapıtlar kazandırmak ve Türkiye'de yaşanan insan hakları ihlallerine dikkat çekmektir.

Katılımcılar yarışmaya daha önce herhangi bir yerde (kitap, dergi, internet vs.) yayımlanmamış ve ödül almamış bir öyküyle yarışmaya katılabilirler. Yarışmanın dili Kürtçe ve Türkçe'dir. Her dilde ayrı ödül verilecektir. Jüri uygun gördüğünde ödülü paylaştırabilecektir. Öykü, özgeçmiş, iletişim bilgileri ve fotoğrafı da içeren bir e-postayla serzankurt2011@gmail.com adresine gönderilmelidir. Son katılım tarihi: 15 Ağustos 2014

Ödülün açıklanmasının ardından hazırlanacak kitapta Seçici Kurul'un uygun göreceği eserlere yer verilecektir. Yarışmaya eser gönderenler bu hükmü kabul etmiş sayılacaktır. Sonuçlar basın yoluyla açıklanacak olup, ödüller Şerzan Kurt'un doğum günü olan 8 Kasım'da gerçekleştirilecek bir etkinlikle verilecektir. Ödül, kurum tarafından verilecek bir plakettir. Para ödülü verilmemektedir. Yarışmanın seçiciler kurulunda, Ayşe Sarısayın, Neslihan Önderoğlu, Hasan Özkılıç, Özcan Karabulut, Ercan y Yılmaz, Nejla KURT (Şerzan KURT'un annesi. Oy kullanmayacaktır.) yer almaktadır.

SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI MAHİR ÜNSAL ERİŞ'İN!

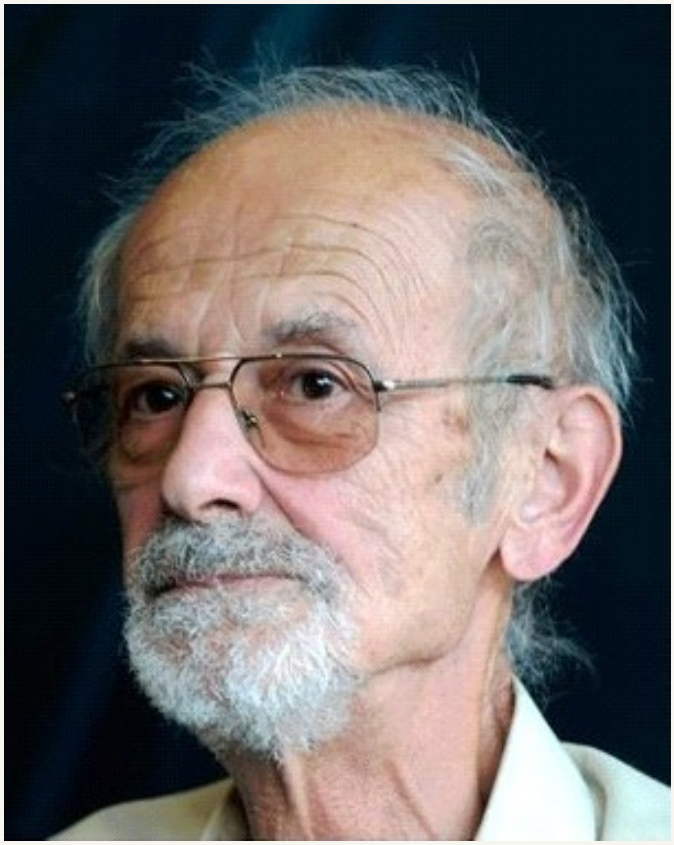
Mahir Ünsal Eriş, bu yılki Sait Faik Öykü Ödülü'nün sahibi oldu.

Eserlerinin telif haklarını Darüşşafaka Cemiyeti'ne bağışlayan yazar Sait Faik Abasıyanık'ın anısına her yıl Darüşşafaka Cemiyeti ve Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları iş birliğiyle düzenlenen Sait Faik Hikâye Armağanı, 10 Mayıs Cumartesi günü saat 14:00'da Burgazada Sait Faik Müzesi'nde düzenlenen törenle yazara takdim edildi

Mahir Ünsal Eriş kimdir:

1980 yılında Çanakkale'de doğan yazar, Bandırma'da büyüdü. Arkeoloji alanında tamamladığı lisans eğitiminden sonra çeşitli dillerden kitaplar, makaleler, öyküler çevirdi ve halen de devam etmekte. 2014 Sait Faik Öykü Ödülü sahibi olan yazar aynı zamanda Gençlerbirliklidir. İletişim Yayınları'ndan yayımlanmış kitapları: Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde (2012) ve Olduğu Kadar Güzeldik (2013) **EDEBİYATHABER.NET**

YAYINCI, YAZAR BÜLENT HABORA'YI MAYIS'DA SONSUZLUĞA UĞURLADIK!..

Değerli düşün ve kültür insanı Bülent Habora'yı 1 Mayıs günü sonsuzluğa uğurladık. 28 Şubat 1940 doğumlu olan Habora bir dönem Türkiye Yazarlar Sendikası İzmir Temsilciliği yaptı. Evrensel'de köşe yazarlığı yapan Habora'ya bir yıl önce kanser teşhisi konulmuştu. Habora 17 Nisan'dan bu yana Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesinde tedavi görüyordu.

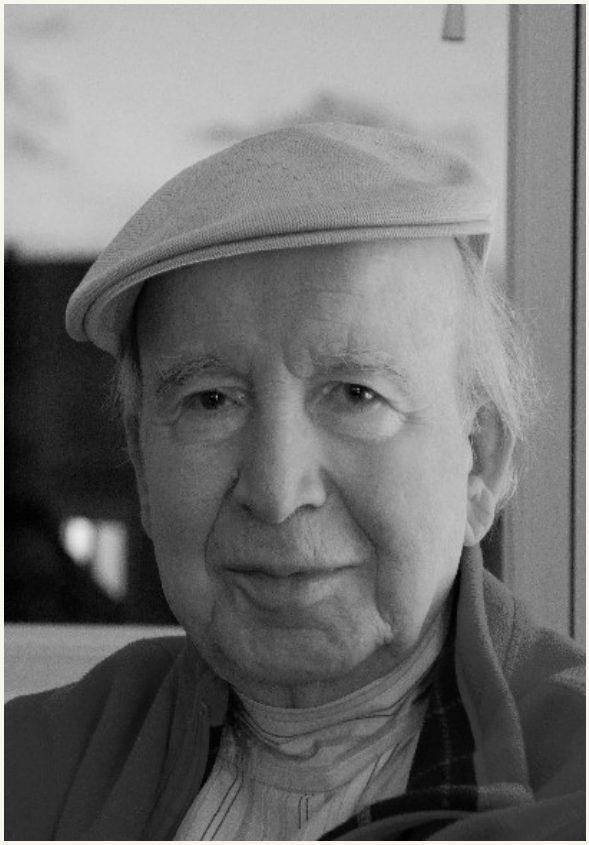
Şiir, roman, anı, gazete yazıları, röportaj, güldürü ve deneme türündeki eserlerinin yanı sıra çeviriler yapan ve Habora Yayınları'nı kurup otuz yıl tek başına ayakta tutan Bülent Habora'nın bu yıl 60'ıncı sanat yılı kutlanmıştı. Habora'nın sanatı ve hayatı TÜYAP İzmir Fuarında çeşitli etkinliklerle konu edilmişti. Bu etkinliklerin bir parçası olarak, Bülent Habora'nın yaşam öyküsü, eserleri ve yayıncılığı hakkında çok sayıda kalemin görüşlerinden oluşan ve biyografisine ışık tutan "60'ıncı Sanat Yılında Bülent Habora" adlı bir kitap çeşitli yazarların değişik

açılardan Habora'nın kültür dünyamıza yaptığı katkıları hakkında değerlendirmeleri ve anıları yer alıyor. Kitapta ayrıca Bülent Habora'nın kendi kaleminden yaşam öyküsü ve kendisiyle yapılan bir söyleşiyle birlikte aile üyelerinin yazıları da bulunuyor.

Başmusahip Sokağı Anıları ve Ben Dünyayım gibi kitapların yazarı Habora 1940 yılında, doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise eğitiminden sonra, üniversiteye devam etti. Evli ve iki çocuk babası olan yazar, yaşamını İzmir Çiğli'de sürdürüyordu. Oysa çok uzun yılları İstanbul'da geçer Habora'nın. Aksaray'dayken tüm hızıyla gazetelere ve dergilere yazı yetiştirmekle meşguldür. Yeditepe, Yeni ufuklar, Ataç, Ses, Pazar, Son Posta, Yelken bunlardan birkaçı.

Habora Yayınlarından çıkar bundan sonraki kitapları. İlk kitabı "Yasak Kitaplar"ı 1969 yılında çıkarır. 1975'te "Milliyetçi Cephe", sonra sırasıyla "Sefaletten Rezalete İşgal Altında Türkiye", Bulgaristan'daki araştırmalarını içeren "Merhaba Komşu", "Güzel İşçiler", "Türkiye'de İnsanlar, Bulgaristan'da Çocuklar" gibi üretimlerinin yanında; 1980 sonrası mizah ağırlıklı kitapları yayınlanır. Bunlardan ilki "12 Eylülcülere 1000 soru" dur. "Turgut Özal Dosyası", "Elhamdulillah Müslüman", "Politik Fıkralar", "Lale Devrinden Papatya Devrine", "Bodur Başkanın Anıları", "Büyük Türk Büyükleri", "Benim Başkentim Adana", "Bir Yeşilköy Masalı", "İzmir'de Bir İstanbullu", "Dünden Sonra Yarından Önce", "Recep Çelebi Seyahatnamesi", "Ben Dünyayım" diğerleridir. Ayrıca, "Yeryüzü Masalları"nı da bunlara eklemek gerekir. **EVRENSEL**

YAZAR, ÇEVİRMEN VE YAYINCI ORHAN SUDA'YI IŞIKLARA UĞURLADIK...

Türkiye sol hareketinin ve düşün dünyasının önemli isimlerinden yazar, çevirmen ve yayıncı Orhan Suda 6 Mayıs günü aramızdan ayrıldı.

Orhan Suda, 60'lı yılların sonunda önce Ant Yayınlarında, sonra da kendi kurduğu Suda yayınlarında Sosyalist literatürden yaptığı çevirileriyle siyasal yaşamımıza önemli katkılarda bulunmuş bir addı.

Suda 1929'da Ankara'da doğdu. Devlet Konservatu-arı tiyatro bölümünde okurken, 1952'de TKP'ye üyelikten sanık olarak tutuklandı, Reşat Fuat Baraner, Arhavili Mustafa, Cazım Aktimur, Ruhi Su, Faik Şekeroğlu, Halim Spatar, Şükran Kurdakul, Mihri Belli ile birlikte hapis yattı.

Tahliye olduktan sonra bir süre İzmir'de gazetecilik yapan, yıllarca çeşitli yayınevleri ve dergilere yazılar yazıp çeviriler yapan Suda, 1973'te Suda Yayınları'nı kurdu, 1974'te Yeni Adımlar dergisini yönetti ve iki yıl üst üste düzenlediği Sabahattin Ali Öykü Yarışması'nın Seçici Kurul başkanlığını yaptı.

Dost dergisinde, haftalık Sosyal Adalet gazetesinde, Yeni Adımlar ve Kitaplık dergilerinde çeşitli yazıları yayınlandı.

1978'de eşi Sevgi Suda'yla birlikte önce Fransa'ya, daha sonra İngiltere'ye giden Suda, 1983'te BBC Türkçe Bölümü'nde program yapımcılığı görevinde bulundu.

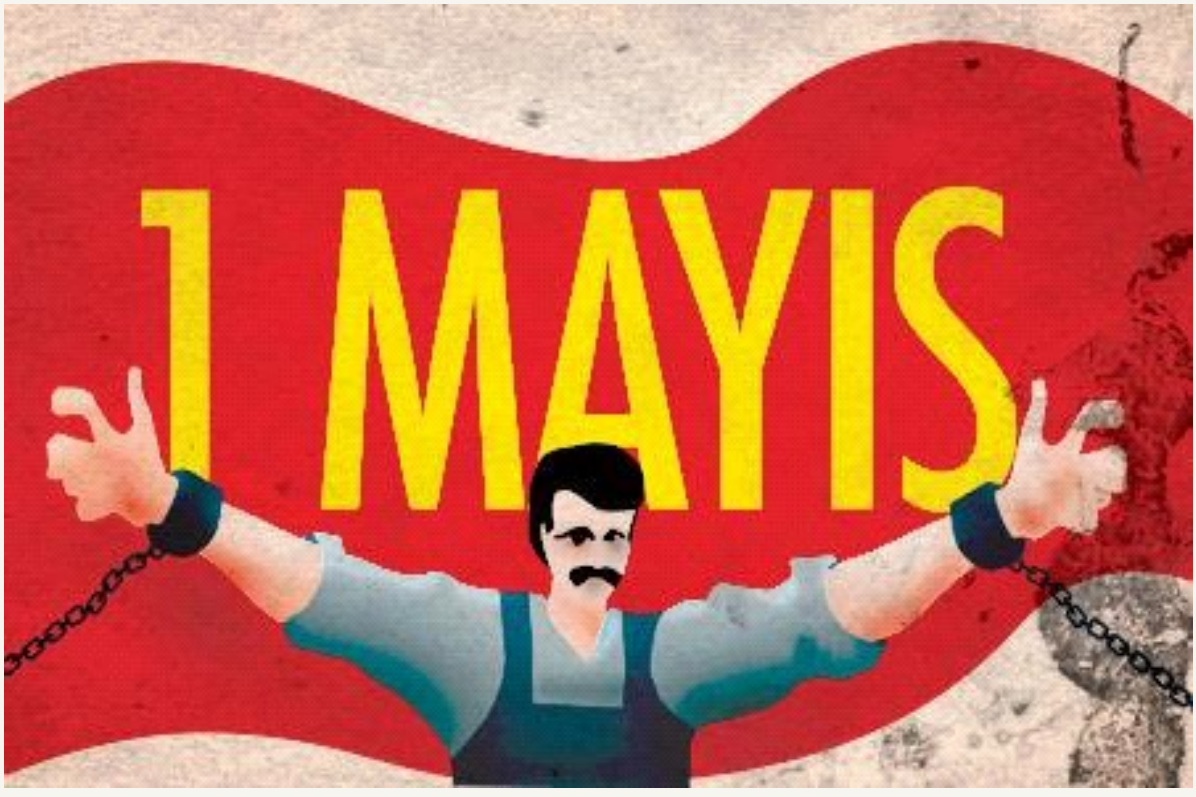
SUDA'NIN TELİF ESERLERİ:

Bir Ömrün Kıyılarında (Alkım Yayınları). Nezihe Meriç-Orhan Suda, Aix-Londra-İstanbul Mektupları (YKY), Orhan Suda-Halim Spatar Mektuplar: Yurtdışından-İstanbul'dan (YKY).

ÇEVİRİLERİ:

Kadın Nedir? (Düşün Yayınevi), Ernest Mandel'den Marksist Ekonomi Elkitabı (Ant Yayınları), Karl Marx'tan Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı (May Yayınları), Georges Amado'dan Sonsuz Topraklar (Yar Yayınları), Lenin'den İki Taktik (Suda Yayınları), Robert Sabatier'den İsveç Kibritleri (Suda Yayınları), E. H. Carr'dan Bolşevik Devrimi (Metis Yayınları), Jacques Prévert'den Sözler (YKY), Luan Starova'dan Keçiler Dönemi, Babamın Kitapları, Tanrıtanımazlık Müzesi (YKY), Jean Bottéro'dan Gılgamış Destanı (YKY), Alain Vircondelet'den Balthus Anılar (K Yayınları). **EVRENSEL**

1 MAYIS'TA DİRENENLERE SELÂM!

1 Mayıs, geçmişle gelecek arasında insan emeğinin ve insanlığın değerini, emeğin ve insanın yenilmez gücünü ortaya koyan tarihsel bir gündür.

1 Mayıs, sefalet çekenlerin, sefahat sürenlerin tahtını salladıkları, egemenliklerini kırdıkları bir gündür.

1 Mayıs, damlalarca buluştuklarında emeğinin selleşen gücünü ortaya çıkaran bir gündür.

1 Mayıs, dünyanın gelirlerini paylaşan birkaç yüz kişiye karşı, birleşerek devleşen emekçilerin, onların yüreğine korku saldığı gündür.

1 Mayıs, geçmişten bugüne kazanımlar için bir zafer günü, gelecekteki kazanımlar için birlik ve mücadele günüdür.

1 Mayıs, bir heyecandır; ya yeleleri rüzgârda uçuşan bir at, ya sevgimizi tutuşturan bir murat.

1 Mayıs bir özlemdir; ya barışın saçaklandığı kırmızının yalnızca gül, karanfil ve gelincikte renk bulduğu bir dünya, ya kirletilmemiş, yeşilin yeşil, mavinin mavi, karanın ancak sobamızdaki kömürde renk bulduğu bir doğa.

1 Mayıs bir rüzgârdır; ya bahar kokan bir meltem, ya da esen, savuran bir bora... Boraya göğüs germeli, bahar basılmalı bağra.

1 Mayıs bir çığlıktır; ya denizlerin ak köpüklü ufuklarından, ya karlı dağ doruklarından yüreğimizde yankısını bulur. Ya barış kokar ya çile. Barış kokanı bizim olsun!

1 Mayıs güneşi, umudu ve öfkeyi taş duvarların ardında yiğitçe koruyanların; 126 yıl önce kurulan darağaçlarına karşın birlik, mücadele ve dayanışmayı elden bırakmayanları unutturmama, yaşama, yaşatma günüdür.

Selam 1 Mayıs'a, 1 Mayıs'ta alanlara koşanlara!..

Selam meydanlarda özgürlük ve barış türküleri söyleyenlere!..

Alınterinin yüceliğine selam duranlara selam!..

Emperyalizme, sömürüye, yoksunluğa ve yoksulluğa karşı, nasırlı elleriyle dik duranlara selam!..

Kabuk çatlıyor, paslı zincirler ağır ağır sarsılmaya başlıyor. 1 Mayıs güneşi, kapkara bulutları aralayıp aydınlatıyor dünyayı.

1927 yılında Amele Teali Cemiyeti'nin merkezinde yapılan kutlamalarda, "Bir Mayıs, Bir Mayıs ilk dileğimiz / Yaşatacak seni tunç bileğimiz" diye biten ilk 1 Mayıs marşından 1976'dan bugüne gelen "1 Mayıs 1 Mayıs işçinin, emekçinin bayramı" sözleriyle başlayan 1 Mayıs marşı alanlardan alanlara hep bir ağızdan gür seslerle çınlatsın evreni.

Yaşasın 1 Mayıs!

SEVDANIN VE KAVGANIN ŞAİRİ ARKADAŞ Z. ÖZGER ŞİİRLERİNDE YAŞIYOR...

Edebiyatımızda hep genç kalan şairlerindendir Arkadaş Z. Özger. 5 Mayıs 1973'te 25 yaşında onu yitireli 38 yıl oldu. 1 Mayıs 1973'te 1 Mayıs için yaptıkları gösteride polis eşliğinde faşistlerin saldırısına uğramışlardı. Bu arbedede başına bir cop darbesi alan Arkadaş Z. Özger, beyin kanaması geçirdiğinin farkına varılmadan tedavi için gittiği sağlık kurumundan tahliye edildi. 5 Mayıs'ta sokakta ölü bulundu. Yapılan otopsi'de beyin kanaması sonucu öldüğü belirtildi.

Şiirleri Forum, Soyut, Yansıma, Yeni Eylem ve Yordam gibi dergilerde yayımlandı. Başlangıçta verili ortamdaki egemen söylemlerin, özellikle ikinci yeni akımı esintisini duyumsatır şiirleri; yaşama bilincinin, topluma ve insana bakışının gelişimi ile birlikte toplumcu gerçekçi çizgide, lirik, kırgın ve buruk bir sesle, ama inatla umudunu haykıran, konuşma diline yaslanarak çarpıcı bir akışkanlık kazandıran imge örgüsü ile özgün şiirler yazdı.

beni umutsuz koma
tarihle avutma beni
çünki aşkla sınanmışım sana
sana yangınla, suyla, ateşle
ölümle, yaprakla, şiirle sınanmışım
ey yaşarken kanayan acı
şimşekli gök, tufan, kan fırtınası
uçurum kıyısında hızla büyüyen ot
yapraksız bir ölümün anısı için
körpecik kuzuların derisi için
beni tarihle avutma
umutsuz koma beni

akıtsam deliren sevdamı
köpürürmü hayatı besleyen su
ey benim
yedi başlı kartalım
her başını
bir dağ başlangıcında koyanım
senin
böyle diri bir akarsu gibi kıvrılan gövdendir
bizim aşkımızı solduranların korkusu
çünki elbette bir su
kendi akacağı toprağın sertliğini bilir
ve suyun gövdesiyle yırtılınca toprak
artık ırmak mı ne denir
işte devrim
ona benzer bir akışın hızına denir
yarın ne olur bilirim ben
bahar gelir, otlar büyür
ölüm de yapraklanır
bir dağ bulur uzun uzun bakarım
bir çam ağacı gölgesi
güzel kokular veren
bir damla güneş görünce
sana da gülümseyeceğim yarin

şimdi senin uzanıp yattığın otlarda
yarın yeni bir yeşillik büyüyecek

"Aşkla Sana" şiirinden...

EDEBİYATIMIZIN ÖZGÜN VE ÖZGÜR SESİ: S.F.ABASIYANIK

11 Temmuz 1954'te yitirdiğimiz durum ve kesit öyküsünün öncüsü Sait Faik Abasıyanık, öyküleriyle aramızda soluk alıp vermeye devam ediyor hâlâ.

Uçurtmalar ve İpekli Mendil adlı yoksulları konu alan ilk öykülerinden sonra kendisini tamamen öykü yazmaya verir. Sait Faik, öykülerinde işçi ve emekçileri, kimsesiz çocukları, köşe başındaki dilenciyi ve bankta pineklik eden ayyaşı konu eder. İlk yapıtları Semaver, Sarnıç ve Şahmerdan'da çocukluk ve gençlik yıllarının hatıraları, Fransa'da kaldığı yıllarda yabancı çevreye olan yabancılaşması ve insan ilişkilerine dayanan tutumu yer alıyordu. Kimi zaman İstanbul'un kenar semtlerini, yoksul insanları, küçük insanların serüvenlerini ve en önemlisi insan sevgisini anlattı. Züppe burjuva insanlarına kızdığı bu dönem öykülerinde yoksulları yüceltir ve yaşama sevinci ağır basar. İkinci dönem öykülerinde ise insanları bireyler olarak ayrı ayrı değerlendirmeye ve eleştirmeye başladığını görürüz. Bunu takip eden üçüncü dönemde ise yazarın yaşama sevinci yavaş yavaş solar ve yerini hüzne bırakır. Asıl ününü, bu dönemde kaleme aldığı, yaşadığı Burgaz adasından ve çevresinden kaynaklanan, Rum balıkçıları, denizi, deniz kuşlarını, balıkları, doğayı konu edinen Lüzumsuz Adam, Mahalle Kahvesi, Son Kuşlar, Kumpanya ve Havuz Başı hikâyeleriyle yaptı. Uzun öykülerinin yer aldığı ilk kitabı Havada Bulut'ta Sait Faik, tamamen yalnızlığı, hüznü, çaresizliği, kaçıp gitmeyi anlatır.

Sait Faik'in çevresi ve arkadaşları ilerici, devrimci şair-yazarlardan oluşuyordu. Ancak, bir burjuva ailesinin çocuğu olarak, baba malından gelen gelirlerle yaşayan yazar, yaşamının her anında politik etkinliklerden uzak durdu. Ama bu uzak duruş, toplumsal sorunlara duyarsız kalmak değildi. Hep bir arada yaşadığı işçileri, balıkçıları, yaşamını emeğiyle geçinen insanları yazdı. Bir işçiye karşı yapılan haksızlığa dayanamayıp kalemini sivrilten Sait Faik'in bu bakışı bile hangi saflarda olduğunu vurgulamaktadır:

"Semaver, ne güzel kaynardı. Ali semaveri, içinde ne ıstırap, ne grev, ne de kaza olan bir fabrikaya benzetirdi. Ondan yalnız koku, buhar ve sabahın saadeti istihsal edilirdi. Sabahleyin Ali'nin bir semaver, bir de fabrikanın önünde bekleyen salep güğümü hoşuna giderdi. Sonra sesler. Halıcıoğlu'ndaki askeri mektebin borazanı, fabrikanın uzun ve bütün Haliç'i çınlatan düdüğü, onda arzular uyandırır; arzular söndürürdü. Demek ki, Ali'miz biraz şairce idi. Büyük değirmende bir elektrik amelesi için hassasiyet, Haliç'e büyük transatlantikler sokmaya benzerse de, biz, Ali, Mehmet, Hasan biraz böyleyizdir. Hepimizin gönlünde bir aslan yatar." Semaver öyküsünden....

ÇAĞDAŞ ÖYKÜCÜLÜĞE AÇILAN PENCEREMİZ: MEMDUH ŞEVKET ESENDAL

Türk Edebiyatının önemli yazarlarından Esendal, 29 Mart 1883'te Çorlu'da doğdu. 16 Mayıs 1952'de Ankara'da yaşamını yitirdi..

Çocukluğu savaş yıllarına rastladığı için ve maddi sıkıntılar nedeniyle düzenli bir eğitim göremedi. Kendi kendisini yetiştirdi, Arapça, Farsça, Fransızca öğrendi. Babasının ölümünden sonra çalışarak ailesine baktı. 1900'de gümrük memuru oldu. İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne girdi. Parti müfettişi olarak Anadolu'yu dolaştı. Anadolu ve Rumeli halkını yakından tanıma şansı buldu.

Çeşitli milletvekilliklerinden sonra 1941'de CHP Genel Sekreterliği'ne getirildi. 1945'ten sonra bu görevi de bırakıp sadece edebiyatla ilgilendi. İlk öyküleri Meslek gazetesinde yayınlandı. "Miras" adlı romanı da bu gazetede tefrika edildi. Siyasetçi ve edebiyatçı kimliklerini ayrı tutmak için yazılarında "M.Ş.E, Mustafa Memduh, Mustafa Yalınkat, M. Oğulcuk, İstemenoğlu" gibi takma isimler kullandı. "Ayaşlı ve Kiracıları" adlı romanıyla 1942 CHP roman yarışmasında dereceye girdi. 1946-1952 arasında Sanat ve Edebiyat, Seçilmiş Hikayeler, Ulus, Ülkü, Hisar, Pazar Postası, Türk Dili gibi gazete ve dergilerde yayınlanan öyküleriyle ünlendi.

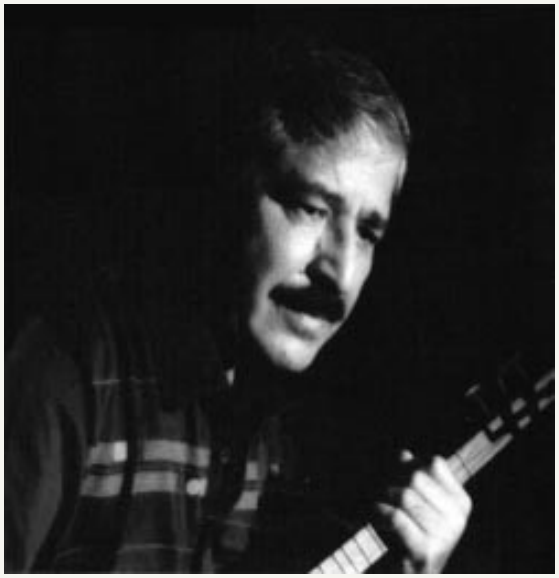
Öykü ve romanlarında ele aldığı konular, kişiler çeşitlilik gösterir. Sıradan insanların gündelik yaşamları üzerinde durdu. Ev içi yaşam, aile ilişkileri, kahve mahalle ortamı ile köylülük gibi temaları işledi. Katı sınıf ilişkileriyle belirlenmemiş bir toplum özlemini dile getirdi. Olayları ve kişileri önyargısız, sevecen ve gerçekçi bir yaklaşımla ele aldı. Uzun boylu çözümlemelere girmekten kaçındı. Dilde yalınlığı, duruluğu benimsedi, konuşma dilini esas alan bir yazı dilinin öncülüğünü üstlendi.

Esendal'ın edebiyatımıza getirdiği en önemli yenilik, ele aldığı konuları büyük bir sadelikle işlemesidir. Bu konular, yine sıradan insanların yaşamları etrafında gezinir. Öykücülüğe başladığı ilk yıllarda, dilde sadeleşmenin öncüsü olan Ömer Seyfettin'in izinden giden Esendal, ustalık dönemine eriştiğinde, hem Ömer Seyfettin'den, hem de kendi çağdaşlarından daha sade ve düzgün bir dille yazmıştır. Uslübunda Çehov'un etkileri açıkça görülür. Hatta, bazı öyküleri, Çehov'dan yapılmış uyarlamalardır. Ancak bu etki, yazım tarzı, dildeki sadelik, kişilerin seçilişi ile sınırlı kalır. Esendal, Çehov'un karamsar bakışını tekrarlamaz. Kendi deyişiyle; insanlara yaşamak için ümit, kuvvet ve neşe veren yazılardan hoşlanır, insanları yoğunmuş mutfak paçavrasına çeviren ve yeise düşüren yazılardan hoşlanmaz.

Esendal'ın asıl başarısı bir tek parti iktidarı yöneticisi olmakla birlikte, eşyaya, olaylara bakışta tek bir gözlük kullanmamasıdır. Toplumsal değişim ve dönüşümlerde yaşanan çalkantılara, bürokratik otoriteye, gerektiğinde muhalif gözüyle de bakabilmiştir. Bürokrasi, Avrupa, Batı yaklaşımları bunun en iyi göstergesidir. Aslında, mesleki temsil ve toprak konusundaki görüşleriyle muhalif bir yanı da vardır.

ESERLERİ: Roman: Ayaşlı ve Kiracıları (1934-1957) , Vassaf Bey (1983, ölümünden sonra); Öykü: Hikayeler 1. Kitap (1946, Otlakçı adıyla 1958), Hikayeler 2. Kitap (1946 Mendil Altında adıyla 1958), Temiz Sevgiler (iki cilt, ölümünden sonra 1983), Veysel Çavuş (1984, ölümünden sonra), Bir Küçük Çiçek (1984, ölümünden sonra), İhtiyar Çilingir (1984, ölümünden sonra)... Bütün eserleri 9 cilt olarak 1983-1984'te yayınlandı

HALK OZANI MAHZUNİ ŞERİF, TÜRKÜLENE TÜRKÜLENE AKMAYA DEVAM EDİYOR...

Pir Sultan'dan Karacaoğlan'a, Nesimi'den Dadaloğlu'na zalime başkaldıran halk şiiri geleneğimizin son büyük ustalarından 17 Mayıs 2002'de yitirdiğimiz Âşık Mahzuni Şerif'i 8. ölüm yıldönümünde saygıyla anıyoruz.

Mahzuni, yaşamı boyunca, tüm baskıcılara ve baskılara karşı haklıların sembolü olarak, "Bizim suçumuz şerefimizdir" demesini bildi.

Mahzuni, sazını eline aldığı günden bu yana, her türlü sömürüye karşı mücadelenin içinde birleştirici söz öğelerini kullandı. Âşıklık görevini yerine getirirken, halkın gözü, kulağı olma bilincini öne çıkardı hep.

Mahzuni, bazen durgun bir su, bazen coşkulu akan ırmak, mazlum, mahzun ama yürekli bir Anadolu çocuğu olarak sazının tellerine vurdu mızrabını.

Mahzuni, geri kalmış toplumların yoksul insanlarının yüz yıllardır oluşturduğu hayat felsefesinin içindeki, insanı yokluğa, uyuşukluğa götüren inanç motiflerini teker teker çıkararak, yerine toplumcu hayatın öğelerini koydu, sınıf çelişkilerini işledi:

Çeker Gider

Ben de bir peygamber olmuş olsaydım
Birlik tohumunu eker giderdim
Önce yasaklardım kula kulluğu
İnsan Hak'tır deyip çeker giderdim

Bakmazdım zalimin gözü yaşına
Sabıra bağlamazdım boşu boşuna
İtikat etmezdim mezar taşına
Taş yerine çiçek eker giderdim

İnsan olduğu yön kıbledir bana
Ben böyle inandım çünkü insana
Çok sebeptir diye kavgaya kana
Bütün hududları söker giderdim

Cehalet insana pusudur pusu
Kolay bilinmiyor işin doğrusu
Hocam çekmeseydi ahret korkusu
Dünyaya bal gelir şeker giderdim

Mahzuni hüner yok şah'ın tacında
Aşk yanamaz cehennemin sacında
Son isim isterse dar ağacında
İnsan der boynumu büker giderdim.

ŞİİRİMİZİN ÖZGÜN SESİ EDİP CANSEVER ŞİİRLERİYLE HAYATIMIZA SOLUK KATIYOR HÂLÂ...

Her türlü kümelemenin dışında, biçimde 2. Yeni'yi teğet geçen, içerikte hayat-toplum-birey üçgeninde uzun soluklu şiirleriyle bakışımızı zenginleştiren Edip Cansever'i 28 Mayıs 1986'da 58 yaşında yitirdik.

Edip Cansever hece ölçüsünden sürekli uzak durduğu için, kuşaktaşları gibi şiire heceyle başlayıp sonra serbest şiire geçiş bunalımı yaşamamıştır. İlk şiirlerinde birinci yeniden izler görülse de sonraları imgesiz şiir yazılamayacağını düşünerek bu akıma kendisini kaptırmaz. Cansever şiirinde ayrıntı gücü hemen göze çarpar. Kimi zaman neredeyse nesre yaklaşan şiirleri insanı kendi varoluşuyla yüzleştirir.

Cansever, şiir anlayışını şu sözleriyle somutlar: "Bireyi toplum içinde somut olarak görünür duruma getirmek, giderek daha da derinlerine inerek, onun içsel dramını kurcalamak çabasındayım" Edip Cansever' in gerçek şiir serüveninin ilk ürünü olan "Dirlik Düzenlik", yer yer "Garip" şiirinin etkisini taşısa da daha sonra "İkinci Yeni" akımının şairleri arasında anılmasına neden olacak kimi özelliklerin de ilk ipuçlarını verir. Bir yandan da, alaycı bir söylem ve üstten bir bakışla zengin-yoksul ikilemini "Garip" şiiri yedeğinde işlerken, öte yandan sonraki yıllarda Cansever şiirinin vazgeçilmez öğeleri arasında yer alacak bireysel temalara yönelir. Söz konusu kitapta, şiirini toplumun sorunlarına açmak çabasında olan Cansever, ilk kitabındaki yüzeysellikten arınarak öze ve anlatıma ağırlık veren bir üslup edinme çabası içinde olmuştur. Hemen bir yıl sonra 1966' da yayımlanan "Çağrılmayan Yakup", anlatımcı (öykülemeci) şiirlerin ağır bastığı bir kitaptır. Şiirini, bir yandan yükselen toplumsal muhalefetin konu ve sorunlarına açan Cansever' in, imgeden görece uzaklaşarak şiirini "anlatım"a yaslaması, dönemin sosyal ve siyasal hareketliliği düşünüldüğünde kaçınılmazdır. Ama şiirinin asli ve değişmez eksenin yer verdiği "ben" ya da "birey" olgusu, Cansever şiirini özgün biçimde bir yerde tutar. Cansever, başkaldırının içerisinde yer alan, başkaldırı sonrasında gerçekleşecek dönüşümleri tutkuyla özleyen ve başkaldırı ruhundan beslenen bir bireyin şiirini yazar. Bu iç içelik nedeniyledir ki, "Çağrılmayan Yakup"tan dört yıl sonra yayımlayacağı, "Kirli Ağustos"ta, 1970 öncesi sol siyasi eylemlerin etkilerini, söz konusu eylemlerin içinde düşünsel ve duygusal varlığıyla yer almış birinin penceresinden yansıtır. Yine dört yıl sonra, 1972'te yayımlanan kitabı, "Sonrası Kalır" ise 12 Mart döneminde toplumsal planda yaşanan acıların ve etkisi 1980'li yıllara kadar uzanacak bir yenilginin ağıtlarıyla yüklüdür ve Cansever, "içerden" biri olarak, yapılan yanlışı sorgulamaya girişir.

Birer yıl arayla yayımlanan "Ben Ruhi Bey Nasılım" ve "Sevda İle Sevgi" adlı kitaplarında Cansever, toplumla birlikte bireyi de kıskacına almış bir karabasandan kurtulmaya çalışır gibidir. Bir yandan, duygu dünyasının olabilecek en uç boyutlarına doğru engel tanımayan bir yolculuk

başlatırken, öte yandan bilinçaltının kıyı bucağında gizlenmiş ne var ne yoksa hiç çekinmeden şiirine taşır. "Ben Ruhi Bey Nasılım"la ilk kez "Tragedyalar"da denemiş olduğu "dramatik şiir" kalıplarını yeniden kurarak varoluşçuluk ve nihilizmden izler taşıyan şiir anlayışının doruğuna çıkar. Şiir dili ve imge kullanımındaki arayışlardan vazgeçmiş gibidir; özellikle "Yerçekimli Karanfil"den başlayıp "Sonrası Kalır"a kadar hiç durmaksızın geliştirdiği şiir tekniklerini daha işleyip derinleştirerek "Edip Cansever Sesi"ne ulaşır.

İnsan yaşadığı yere benzer
O yerin suyuna, o yerin toprağına benzer
Suyunda yüzen balığa
Toprağını iten çiçeğe
Dağlarının, tepelerinin dumanlı eğimine
Konyanın beyaz
Antebin kırmızı düzlüğüne benzer
Göğüne benzer ki gözyaşları mavidir
Denize benzer ki dalgalıdır bakışları
Evlerine, sokaklarına, köşebaşlarına
Öylesine benzer ki
Ve avlularına
(Bir kuyu halkasıyla sıkıştırılmıştır kalbi)
Ve sözlerine
(Yani bir cep aynası alım-satımına belki)
Ve bir gün birinin adres sormasına benzer
Sorarken sorarken üzünçlü bir görüntüsüne
Camcının cam kesmesine, dülgerin rende tutmasına
Öyle bir cıgara yakımına, birinin gazoz açmasına
Minibüslerine, gecekondularına
Hasretine, yalanına benzer
Anısı işsizliktir
Acısı bilincidir
Bıçağı gözyaşlarıdır kurumakta olan
Gülemiyorsun ya, gülmek
Bir halk gülüyorsa gülmektir (Mendilimde Kan Sesleri'nden)

JOSE MARTİ KAVGAMIZDA DİNMEYEN SESTİR...

28 ocak 1853'te Havana'da doğan Jose Marti'nin babası İspanyol, annesi ise Kanarya Adaları'ndandı. 16 yaşında "özgür vatan" adlı bir gazete çıkardı. İspanya'ya karşı bağımsızlık savaşımı verenlerden olduğu için 17 yaşında tutuklandı ve 6 aylık kürek cezasından sonra İspanya'da Madrit'e sürüldü. Madrid'te Zaragosa Üniversitelerinde hukuk, felsefe ve filoloji eğitimi gördü. 1874'te Latin Amerika ülkelerini dolaştı.yaşamının büyük bölümünü sürgünde geçirdi.

1878'de Kübalı toprak sahiplerinin ispanyollarla anlaşması nedeniyle sona eren savaş ve çıkan af ile ülkesine geri döndü. 1878'de evlendi, bir oğlu ve bir kızı oldu. 1880'de Kuzey Amerika'ya geçti, göçmen olarak yaşadı. Yıllarca şiirler, kitaplar ve gazete makaleleri yazdı. Aynı zamanda siyasi eylemlerini de sürdürdü. Gizli siyasal faaliyetinden dolayı iki kez yine tutuklandı. Daha sonra NewYork'a yerleşti. Buradan Buenos Aires'te çıkan La Nicion adlı gazetede ona ayrılan köşedeki yazılarından dolayı ünü bütün Latin Amerika'ya yayıldı. 1892'de Partido Revolucionario Cubano (Küba Devrimci Partisi) kuruldu ve Marti, PRC'nin temsilciliğine seçildi; aynı zamanda Patria (Vatan) adlı gazeteyi çıkarmaya başladı. 1895'de Küba halkını bağımsızlık savaşına çağıran ve partinin manifestosu niteliğinde olan Monte Kristo Bildirisi'ni kaleme aldı.

1895'de Kübalı yurtseverler bir kez daha İspanya'ya karşı savaş hazırlıklarına başlamıştı. Marti Küba'ya döndü ve 1 ay sonra 19 Mayıs 1895'te arkadaşlarıyla birlikte küçük çaplı bir çatışmaya girdi ve çatışmada İspanyol askerleri tarafından öldürüldü.

Jose Marti yaşamını, Küba'da İspanyol sömürge yönetiminin sona erdirilmesi ve Küba'nın ABD dahil başka ülkelerin egemenliği altına girmemesi için savaşıma adamıştır. öğretisinin özü, kişi özgürlüklerine saygılı olmayan ve yalnızca zenginliklerini büyütmeyi gözeten yönetimleri uyarmaya ve karşı çıkmaya dayanmaktadır. Yapıtlarında bütün despot yönetim düzenlerini ve insan haklarına karşı uygulamaları kınamıştır. Onun yazıları demokratik gelişmeye yol göstericidir. Marti'nin, edebiyat ve siyaset arasındaki ilişkiye getirdiği düşünce; yazmak, konuşmak, "yaratma"nın bir biçimidir; ama değişik bir biçimidir; değişik bir "yaratma"dır, eyleme katılmanın paralel bir biçimidir.

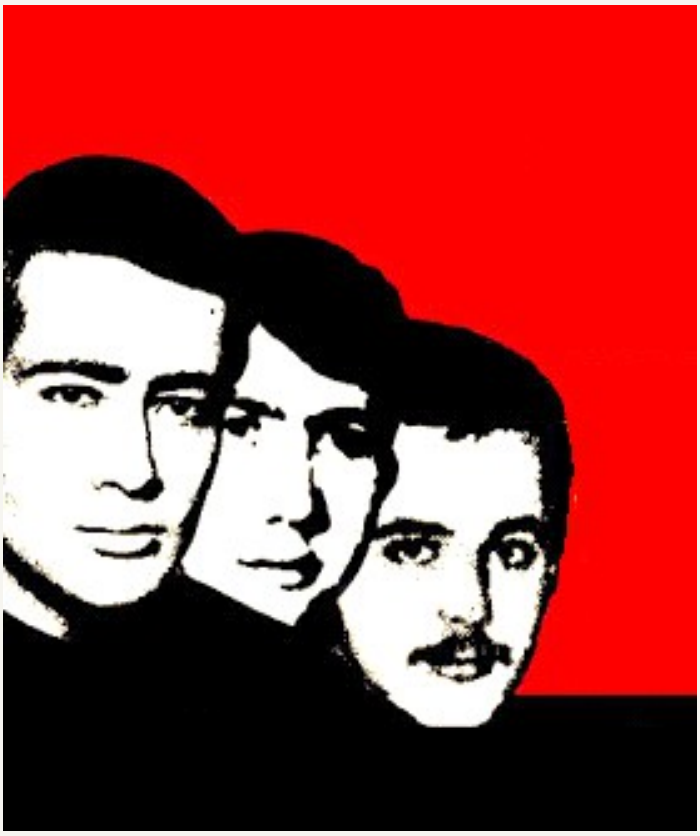
Kısa süren ömrü boyunca, birkaç siyasal kitapçıkla incecik şiir kitapları Abdala (manzum dram) 1869'da, İsmaelillo (Mahvolan Dostluk, otobiyografik roman) 1882'de, Versos Sencillos (Basit Şiirler) 1891'de ve Versos Libres (Özgür Şiirler) 1913'te ölümünden sonra basıldı.

KABARAN BİR DALGA GÖRDÜĞÜNDE SEN

Kabaran bir dalga gördüğünde sen
Şiirimi görüyorsun demektir
Yükselir göğe, fakat bazen
O hafif ve uykulu bir yelpazedir
Öyle bir hançerdir ki şiirim
Çiçeklenir elde kabzesi
Şiirim bir çağlayandır
Suyu berrak, kristal gibi
O fışkıran bir yeşilliktir
Pırıl pırıl; ve alev kızıllığında.
Şiirim yaralı bir geyiktir
Bir sığınak arayan ormanda
Şiirim kardeştir cesarete
Yalın, içten ve özlüdür
O, kendisinden kılıç yapılan
Çelikle aynı örste döğülmüştür.

JOSE MARTİ (Çeviri:Ataol Behramoğlu)

NURHAK'TA UMUDA TIRMANANLARI UNUTMADIK! UNUTTURMAYACAĞIZ!...

Ocak 1971'de Malatya'nın Akçadağ civarındaki dağlık bölgeye yerleşerek eğitim çalışmasına başlayan 20 kişilik THKO grubunu Sinan Cemgil komuta ediyordu. Mayıs ayının son günlerinde biten eğitimden sonra keşif gezileri yapılmaya başlandı. 31 Mayıs günü muhtarın ihbarı sonucu keşif kolu jandarma tarafından kuşatılınca çatışma çıktı. Çatışma sonucunda THKO önderlerinden Sinan Cemgil, Kadir Manga ve Alparslan Özdoğan yaşamını kaybetti, Mustafa Yalçıner ile Hacı Tonak yaralandı.

Sinan Cemgil'in annesi, oğlunun cenazesini almaya geldiğinde, onları "eşkıya" diye nitelendiren köylülere şöyle seslenmişti: "Bu oğlum Sinan... Bunlar da onun arkadaşları (Kadir ve Alpaslan), kardeşleri.... Onlar da oğullarım... Bu çocuklar, bu oğullar; bu ülkeyi, halkı, sizleri sevdiler. Başka bir istekleri yoktu. Her biri birer dehaydı. Her biri üstün zekâlı birer güzel insandı. Dileselerdi, düzenin adamları olsalardı, şimdi burada cansız yatmazlardı. Birer milyoner olurlardı. Ama onlar, halkı, sizleri sevdiler. Sizin sorunlarınızı omuzladılar. Size yalan söylüyorlar. Onlar eşkiya değildi"

Sinan Cemgil ve arkadaşları, sosyalizm kavgamızda bizlere göz kırpan birer kızıl yıldızdır şimdi!...

"Zincire, kelepçeye, kurşuna teşne bilekler,
İsyanın türküsünü söylettiler destanlaşan mavzerlerine…
Mavzerin namlusundan doğacak bir güneşin özlemi
yansıyordu gözlerine…

Güz vurdu ışıklı yüzlerinize
Esti yüreklerinizde kahrın kara yelleri
Başınıza üşüştü cehennem zebanileri
güneşe gölge düştü!"

A. Z. ÇAMUR

İBRAHİM KAYPAKKAYA BUGÜN DE KAVGAMIZA IŞIK TUTMAYA DEVAM EDİYOR...

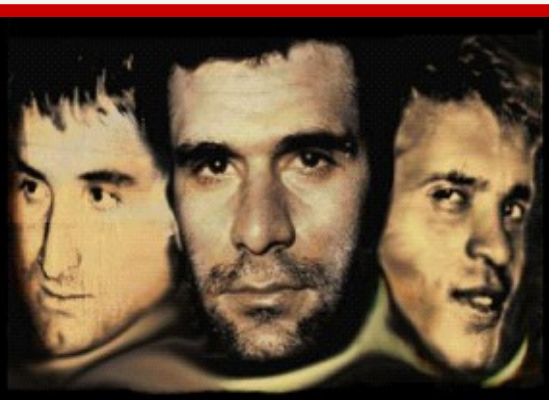
GÖRSEL ÇALIŞMA: ADNAN DURMAZ

1973 yılının Ocak ayı sonunda, Dersim'de, -Vartinik Köyünün Mirik Mezrası'nda- devletin kolluk güçleriyle çıkan çatışmada arkadaşı Ali Haydar Yıldız düşerken, boynundan yara alan İbrahim Kaypakkaya, daha sonra bir ihbar üzerine tutsak edildi.. Her türlü işkencelere direnen İbrahim Yoldaş'tan sır alınamayacağını gören Faşist katiller dört ay süren yoğun işkenceler sonucu konuşmayacağına emin olduktan sonra, İbrahim'i, 17 Mayıs'ı 18 Mayıs'a bağlayan gece kurşunlayarak katlettiler.

O, katledildiğinde henüz 24 yaşındaydı. Ama İbrahim Kaypakkaya'nın önemli bir önder olmasını sağlayan esas şey, ne onun gençliği ne de işkencede ser verip sır vermemesiydi... İbrahim'i, döneminin tüm devrimci önderlerinden

ayıran temel farklılık, Türkiye üzerine hazırladığı tezler ve yaptığı incelemelerle yeni ve özgün, o dönem ilk kez ağza alınan strateji ve saptamalar bırakmasıdır. 20 yaşında, Çorum ili sosyal sınıflar ve ekonomik yapıları üzerine inceleme hazırladı. O döneme dek sola yapışık gezen "kemalizm"in karşı devrimci konumunu saptayıp "sol" üzerinden fiskeleyip atan ilk devrimcidir Kaypakkaya... Ve 24 yaşında, Kürtlerin kaderlerini tayin hakkını ortaya koyan ve onların dilerlerse ayrılma haklarını kabul edip açıkça dillendirebilen ilk Türk sosyalistidir... Gene 24 yaşında, Türkiye koşullarına uygun ilk devrimci analizi yazan kişidir... Kaypakkaya, diğer devrimci önderlerden de öte Türkiye Solu'nun namusudur! Birçok konuda hâlâ bugün Türkiye'nin devrimci yapısına Kaypakkaya'nın tespitleriyle doğru bakabiliyoruz. Son 40 yıl içinde Türkiye solu'nda onun kadar özgün ve geniş perspektifli önder ne yazık ki çıkmadı.

İDAM EDİLİŞLERİNİN 39. YILDÖNÜMÜNDE DEVRİMCİ YAŞANTIMIZA KATTIKLARI BİLİNÇ VE COŞKUYLA HER ALTI MAYISLARDA ONLARI YAŞAMAYI VE YAŞATMAYI SÜRDÜRECEĞİZ!

ANIT

- Denizlere -

Halkın ulusu, rüzgârın kardeşiydi onlar
ateşin öğündüğü üç alınteri nebisi
bir şafak vakti zulmün dehlizinde
yiğitlik anıtını süsledi bedenleri

Biri engin DENİZlerle arkadaş
biri İNANcın cömert definesi
biri sabrın korkusuz ASLANıydı
onuran mescidi şimdi cesetleri

Halkın ulusu, rüzgârın kardeşiydi onlar
ölüme taviz vermedi hiç biri

REFİK DURBAŞ

YAŞADIĞIMIZ ÇAĞIN HER YERİ VE HER KAVRAMI KİRLETEN ANLAYIŞINA KARŞI, ONLAR BİZE HEP DEVRİMCİ İNANÇ VE TUTARLILIĞIN PİSLİKLERDEN ARINMIŞ ŞAFAĞINI GÖSTERECEKLER!

KAVALIN TÜRKÜSÜ

GÖRSEL ÇALIŞMA: ADNAN DURMAZ

Kaval söyler temiz ve yumuşacık türküsünü,
Bu türkü rüzgârla birlikte turmanır dağlara.
Ak bir buluta binip aşar boğazları bu türkü.
Söğütlerle birlikte yüzer ırmak dalgalarında
Ve ışıl ışıl senin gözlerinde yanar.

Kaval söyler yorulmak bilmez türküsünü,
Kayadan daha sert, sevgiden daha yumuşak.
Titrer yüreğimin içinde. Ses verir bulutlara kadar
Ve söyletir bana sevdanın türküsünü.

Kaval söyler beni yakıp kül eden türküsünü.
Doğayı okşar, insanın içine işler!
Yaşam mı? O da nesi?
İşte yanımdasın ya....

KSUAN DİEU
(Çev. Eray Canberk)

SÖZCÜKLER YOLU

Ateş demeden ateşe giderim. Taş sözcüğünü söylemeden basarım taşa –serttir çünkü; çimen değildir taştır. Rüzgâr soğuktur: bilirim rüzgâr olduğunu; hem soğuğu hem rüzgârı duyarım. Bildiğim ne varsa oradadır, adımlarım yoktur ama yoktur. Yürürüm,
yürürüm, her şeyle aramda bir boşluk vardır.
çünkü o boşlukta yürüyerek bulurum yolumu.

*

Ama adımlarımla aramızda da vardır bir boşluk: bu yüzden, adımlarımı, yolumu yaratırım. Rüzgâr ve taş sözcükleriyle, rüzgârı ve taşı yaratırım, bir sözcükler yolunu yürürüm.

*

Yürürüm bir sözcükler yolunu
(güneşi verdiler bana çünkü)
o yolda kendimi güneşe eklerim
o güneşte kendime eklerim kendimi

*

Gecenin sınırı olmadığından
uzatırım günü, gün olurum
güneş olurum, güneş orada çünkü

*

Ama oradadır gece de
sözcükler bilir bunu

ANTONİO RAMOS ROSA

(Çeviri: ÜLKÜ TAMER)

ŞİİR

Doğarken acıdır tohumu şiirin
damarlarında
sızı var görülmeyen.

Alevlenirken şiir
acıtır yaralarını
insanın ta derinden.

Girince içine şeytan şiirin
bağlar insanın ruhunu
kendiliğinden.

Işırken şiir
serper her yana yalımları
zehirden acı.

Olgunlaşırken şiir
tutuşturur insanı baştan başa
apansızın.

MİROSLAV KIRLEJA
(Çeviri: Necati Zekeriya)

DÜNYA ŞAİRLERİNİN KISA ÖZGEÇMİŞLERİ:

KSUAN DİEU :
Kuzey Vietnamlı şair. 1917 doğumlu şair, devrimden önce lirik şiirler yazdı. Daha sonra Kavga şiirleri de yazdı.

ANTONİO RAMOS ROSA:
1924'te Portekiz'de doğdu. Politik şiirleriyle tanındı. Çeviri ve deneme kitapları da vardır.

MİROSLAV KIRLEJA:
1893'te Yugoslavya'da doğdu. Şiir kitaplarında dönemine göre yeni ve cesur biçim arayışları içinde tiranlığa, dinsel baskıya karşı çıkan, şovenizmi yargılayan şiirler yazmıştır.

Kaynak: Dünya Ozanlarından Seçmeler , Anonim
Milliyet Sanat Dergisi Eki

EMEĞİN SANATI E-DERGİ
Aylık Sosyalist Kültür/Sanat E-Dergisi
Yıl: 8 Sayı: 156

Yayınlayan: Emeğin Sanatı Kolektifi

© Dergide yayınlanan eserlerin her türlü hakkı şair ve yazarlarına aittir.
Kaynak gösterilmesi koşuluyla alıntı yapılabilir.

Yayın, Tasarım, Düzenleme: Ali Ziya Çamur

Önkapak fotoğrafı: Anonim
Arka kapak Fotoğrafı: Peb Bonet

Not: e-dergimize yapıt göndermek isteyen dostlar, emegin_sanati@mynet.comadresine gönderebilirler.
Facebook grup adresi:
https://www.facebook.com/groups/emeginsanatidergisi/?ref=ts&fref=ts
Twitter adresi: http://twitter.com/#!/emeginsanati
Emeğin Sanatı E-Kitaplığı: http://issuu.com/emeginsanati

MADEN İŞÇİLERİ

—Maden ocaklarına doğuruken
çocuklarını analar ölümlerin
sancısıdır çektikleri—

güneşi görmeden şafakta
alınlarında fenerler
yedi kat yerin dibine inerler
maden işçileri

kanallar açar kolları
tüneller açar kolları
yerin altında
yerin altında şehirler
yerin üstünde şehirler
kurulur kollarıyla
yerin altında nehirler
yerin üstünde nehirler
durulur terleriyle

kazmayla kazdıkları ocaktır
maden ocakları sıcaktır
eriyen beyindir
ezilen beden
madendir çıkardıkları
tükürdükleri maden
MADEN

göçük olur
toprak kayar,
su basar
ve patlar grizu
kollar kopar
kör olur gözler
kulaklar sağır
gözler kömürün karasını ağlar
alınlar kömürün karasını terler
yerin altında erler
yerin üstünde
erler

...

OZAN TELLİ

Şahince, Yeni Türkü Yay., 1981